

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาแนวทางการยกระดับวิชาชีพครูตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ทั้งนี้ความมุ่งหมายสำคัญในการค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร วารสาร และผลงานวิจัยต่าง ๆ จึงเน้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูเป็นสำคัญ และได้แบ่งขอบเขตการค้นคว้าออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 วิชาชีพครู: ความเป็นมา สภาพปัจจุบันและปัญหา
- ตอนที่ 2 องค์กรวิชาชีพครู
- ตอนที่ 3 การยกระดับวิชาชีพครู
- ตอนที่ 4 คุณลักษณะและเกณฑ์มาตรฐานของครู
- ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

ตอนที่ 1 วิชาชีพครู: ความเป็นมา สภาพปัจจุบันและปัญหา

จากประมวลศัพท์บัญญัติ วิชาการศึกษาของกรมวิชาการ (2521: 121) ได้ให้คำจำกัดความของ "วิชาชีพ" ไว้ว่า วิชาชีพ หมายถึงอาชีพซึ่งจำเป็นต้องมีการเรียนโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาเป็นเวลาหลายปี และต้องมีประมวลจริยธรรม (Code of Ethics) ยึดถือประจำวิชาชีพนั้น ๆ ค้ำ

กู๊ด (Good 1973: 439) ได้ให้ความหมายของคำว่า วิชาชีพทางการสอนว่า วิชาชีพทางการสอนเป็นที่ยอมรับกันว่ามีฐานะเป็นวิชาชีพมากกว่าอาชีพที่ใช้ทักษะธรรมดา วิชาชีพหมายรวมถึงความเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน มีความรู้เฉพาะด้านรวมทั้งการฝึกฝนด้านเทคนิคและกระบวนการสอนมาอย่างคิ

กล่าวโดยสรุป วิชาชีพครู คืออาชีพทางการสอนซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและผ่านการฝึกฝนด้านเทคนิคและกระบวนการสอนมาแล้วเป็นอย่างดี นอกจากนั้นผู้ประกอบวิชาชีพยังต้องยึดถือจริยธรรมหรือจรรยาบรรณในอาชีพของตนด้วย

เนื่องจากอาชีพในโลกนี้มีมากมาย และมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ดังนั้นอาชีพที่เป็นวิชาชีพก็มีความแตกต่างกันไปหลายระดับ ดังที่ประกอบ คูปรักน์ (อ้างถึงใน วีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย 2525: 20) ได้กล่าวถึงการแบ่งวิชาชีพของ อัลเบิร์ต เรส (Albert Reiss) จากวิชาชีพที่มีลักษณะวิชาชีพสูงมากที่สุดไปสู่น้อยที่สุด ซึ่งมี 5 ระดับ

1. วิชาชีพชั้นสูงที่รับรองกันมาเก่าแก่ (Old Established Professions) อาชีพในลักษณะนี้ ไคแก แพทย์ หนายความ และอาจารย์มหาวิทยาลัย
2. วิชาชีพชั้นสูงใหม่ (New Professions) อาชีพชั้นสูงใหม่เหล่านี้ ไคแก นักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และนักสังคมศาสตร์
3. วิชาชีพชั้นสูงแบบครึ่ง ๆ กลาง ๆ (Semi Professions) เป็นลักษณะกลุ่มอาชีพที่ไคกลายเป็นวิชาชีพชั้นสูงไปบ้างแล้ว แต่ยังไม่ีสภาพพอที่จะยอมรับให้เป็นไคในระดับกว้างขวาง อาชีพลักษณะนี้ ไคแก ครูในโรงเรียน พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ และบรรณารักษ์
4. อาชีพที่เกือบจะเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Would - be Professions) อาชีพลักษณะนี้ ไคแก ผู้จัดการงานบุคคล
5. อาชีพที่เกี่ยวกับวิชาชีพชั้นสูง (Marginal Professions) เป็นอาชีพที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกันกับวิชาชีพชั้นสูง แต่ปฏิบัติยังไม่ีสมรรถภาพเท่าเทียมกับวิชาชีพชั้นสูงไค ลักษณะอาชีพเหล่านี้ ไคแก นักเทคนิค นักปฏิบัติการฝึกทดลอง ผู้ช่วยแพทย์ ฯลฯ

จากลักษณะดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีผู้จัดประเภทของวิชาชีพครูไว้ในจำพวกวิชาชีพชั้นสูงแบบครึ่ง ๆ กลาง ๆ โดยกล่าวว่า ยังไม่ีสภาพพอที่จะยอมรับให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงไคในระดับกว้างขวาง ซึ่งคุณสมบัติที่จะถือว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงไค นั้น พันธ์ หันนาคินทร์ (2524: 247 - 248) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของวิชาชีพชั้นสูงไว้ 6 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. อาชีพนั้นจะต้องเป็นส่วนสำคัญอันจะขาดเสียมิได้ในสังคม
2. ผู้ประกอบอาชีพจะต้องได้รับการศึกษา การฝึกฝนอบรม และมีประสบการณ์ในการทำงานนั้น ๆ
3. ผู้ประกอบอาชีพคำนึงถึงบริการที่จะให้แก่สังคมเป็นหลัก
4. เป็นอาชีพที่รัฐบาลให้การรับรอง
5. เป็นงานที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะ
6. มีการกำหนดมาตรฐานทางวิชาการ จรรยาบรรณ หรือจริยธรรมแห่งอาชีพ

มาร์ค และคนอื่น ๆ (Mark, et al. 1979: 616) กล่าวถึงลักษณะของวิชาชีพชั้นสูงว่า

1. วิชาชีพชั้นสูง เป็นอาชีพที่ต้องมีการควบคุมเป็นพิเศษ
2. มีการเพิ่มพูนความรู้และฝึกฝนอบรมอยู่เสมอ
3. มีการรักษาระดับมาตรฐานอย่างสูง บุคคลที่เข้ามาสู่อาชีพนั้นต้องได้รับการคัดเลือกเป็นพิเศษ
4. มีจรรยาวิชาชีพอย่างเคร่งครัด
5. มีฐานะทางสังคมอยู่ในระดับสูง และได้รับค่าตอบแทนในอัตราสูง
6. มีปัญญาอย่างมากในการประกอบอาชีพ
7. มีการค้นคว้าวิจัยทั้งภายในองค์กรวิชาชีพ และส่วนบุคคลอยู่เสมอ
8. ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการศึกษาค้นคว้า และเป็นเทคนิคชั้นสูง
9. มีความรับผิดชอบอย่างสูง และเป็นการให้บริการแก่สาธารณชน

ฮอยล์ (Hoyle 1969: 95) กล่าวว่า การสอนเน้นวิชาชีพชั้นสูง เพราะการสอนจะต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นการให้บริการที่สำคัญแก่สังคม
2. ใช้วิธีแห่งปัญญาในการ ประกอบอาชีพ
3. ต้องเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและฝึกอบรมอยู่เสมอ
4. มีอิสระในการปกครองตนเอง
5. มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
6. มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ

เมื่อพิจารณาคูณสมบัติของวิชาชีพชั้นสูงตามที่บุคคลต่าง ๆ ได้กล่าวไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่า อาชีพที่สามารถจัดอยู่ในกลุ่มวิชาชีพชั้นสูง จะต้องเป็นอาชีพที่ให้บริการ และมีความจำเป็นต่อสังคม ผู้ที่ประกอบวิชาชีพจะต้องมีการศึกษาในระดับสูงอย่างมี กฎเกณฑ์ที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถพิเศษ มีสถาบันวิชาชีพนั้น ๆ รับรอง อีกทั้งจะต้องมีจรรยาบรรณของวิชาชีพที่จะต้องให้ผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ๆ ยึดถือปฏิบัติร่วมกัน ดังนั้น ถ้าเราจะพิจารณาเปรียบเทียบลักษณะของวิชาชีพครูกับคุณสมบัติของวิชาชีพชั้นสูง แล้วจะเห็นได้ว่า วิชาชีพครูน่าจะเข้าเกณฑ์วิชาชีพชั้นสูงได้

ความเป็นมาของวิชาชีพครูในประเทศไทย

จากเอกสารและหลักฐานข้อความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการศึกษาไทย ทำให้เราทราบว่าวิวัฒนาการของอาชีพการสั่งสอนอบรมในสังคมไทยเรานั้น มีจุดเริ่มต้นจากการให้การอบรมสั่งสอนในสถาบันครอบครัว กล่าวคือ บิดามารดาให้

การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับการเกษตร การสร้างที่อยู่อาศัย การทำมาหากินเลี้ยงชีพ ฯลฯ นอกจากนี้เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่นับถือพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาแต่โบราณกาล มีหมู่บ้านที่ใดก็มักจะมีวัดประจำหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงนิยมที่จะนำบุตรหลานไปฝากเรียนกับพระ เพราะถือว่าพระเป็นครู ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ครูรุ่นต่อจากบิดามารดาก็คือพระสงฆ์

เมื่อคนไทยรวมตัวกันเป็นชาติ ก็เกิดสถาบันสูงสุดคือ สถาบันพระมหากษัตริย์ ข้าราชการบริพารทั้งหลายก็พยายามที่จะหาช่องทางฝากบุตรหลานของตนให้อยู่ในความอุปการะของกษัตริย์ เพื่อจะได้รับราชการสนองพระเดชพระคุณใกล้ชิด หลังจากรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ย้อนหลังไปเรื่อย ๆ จนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาและสุโขทัย ยังมองไม่เห็น কেনชัคนักเพราะบ้านเมืองไม่สงบ วิธีการที่ข้าราชการขุนนางและผู้คนนำบุตรหลานไปฝากพระมหากษัตริย์นั้นมาเห็น কেনชัคในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรี พระมหากษัตริย์ทรงว่างจากราชการ ก็ทรงเป็นผู้สอนข้าราชการด้วยพระองค์เอง หรือบางครั้งก็จะมอบให้ข้าราชการผู้ใหญ่ที่มีความรู้ทางหนังสือสอนแทน ผู้สอนหนังสือในวังนี้เรียกว่า อาลักษณ์ ดังนั้นครูในสมัยถัดจากพระสงฆ์ก็ได้แก่ กษัตริย์ และอาลักษณ์ (จันทร์ ชุ่มเมืองปัก 2528: 1)

ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2414 - 2453) กล่าวคือ เปลี่ยนแปลงจากการศึกษาในวัดในวังและในครัวเรือนมาเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในงานอาชีพครูด้วย ความจำเป็นที่จะต้องใช้ครูสำหรับสอนในโรงเรียนตามรูปแบบวิธีการจัดการศึกษาแบบปัจจุบันทำให้งานครูซึ่งแต่เดิมไม่ถือเป็นงานอาชีพได้ค่อย ๆ พัฒนาการเป็นงานอาชีพมากขึ้นตามลำดับ สถานภาพของครูในระยะนี้มีทั้งที่เป็นข้าราชการและครูเฉลยศึกก็ (ครูโรงเรียนเอกชนในปัจจุบัน) นับว่าเป็นรูปแบบของครูที่เริ่มพัฒนาไปสู่งานอาชีพอย่างแท้จริง (ชววิช ชะอุม 2520: 74) อย่างไรก็ตามก็ยังมีพระสงฆ์ที่ยังคงทำหน้าที่ครูทั้งรูปแบบการจัดการศึกษาแบบโบราณ และการจัดการศึกษาแบบปัจจุบันที่ยังคงรูปแบบเดิมของครูที่ไม่ได้ถือว่าเป็นงานอาชีพไว้อย่างมั่นคง

จากสาเหตุที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการศึกษาดังกล่าว จึงทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการฝึกอบรมครูสำหรับสอนในโรงเรียนต่าง ๆ คั้งนั้นใน พ.ศ. 2435 กระทรวงธรรมการจึงได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูแห่งแรกขึ้น ครูในสมัยมีโรงเรียนฝึกหัดครูนี้ก็มิได้เลือกคัดเลือกว่า นักเรียนผู้นั้นจะต้องเรียนดีมีความประพฤติดีในแต่ละจังหวัดโดยจังหวัดเป็นผู้คัดเลือกส่งเข้ามาเรียน คั้งนั้นครูที่จบจากโรงเรียนฝึกหัดครูรุ่นแรก ๆ จึงได้รับความยกย่องนับถือจากสังคมในระดับสูง (จันทร์ ชุมเมืองบันทึก 2528: 3)

ต่อมาได้มีการขยายการศึกษาอย่างกว้างขวาง (พ.ศ. 2453 - 2475) ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2464 เป็นฉบับแรก ซึ่งนับเป็นปีที่สำคัญที่สุดในประวัติการศึกษาภาคบังคับของไทย ครูในระยะนี้จำแนกออกเป็นข้าราชการ พระสงฆ์ ครูประชาบาล และครูโรงเรียนราษฎร์ ผู้ที่เป็นข้าราชการนั้นในปี พ.ศ. 2454 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบเกี่ยวกับฐานันดรให้เป็นระเบียบแน่นอนยิ่งขึ้น และยังมีสิทธิที่จะได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เหมือนเดิม ครูประเภทนี้จึงมีขวัญและกำลังใจในการทำงานดีกว่าครูประเภทอื่น ๆ (ชววิช ชะอุ่ม 2520: 248) อย่างไรก็ตามก็ยังมีครูจำนวนไม่น้อยซึ่งรับราชการอยู่ตามหัวเมือง ที่ยังมีตำแหน่งต่ำเงินเดือนน้อย จึงพากันลาออกไปประกอบอาชีพอื่น ๆ อยู่เสมอ ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2471 ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ได้นำระบบคุณธรรมหรือระบบคุณวุฒิเข้ามาใช้ในระบบราชการไทย และพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังมีหลักการสำคัญที่มุ่งจะให้การรับราชการถือเป็นอาชีพที่มั่นคงด้วย ข้าราชการครูซึ่งมีฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนตามพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงมีฐานะทางอาชีพที่มั่นคงยิ่งขึ้นกว่าเดิม และดีกว่าครูประเภทอื่น ๆ สำหรับพระสงฆ์ในระยะแรกยังคงมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาอยู่มาก แต่ในระยะต่อมาบทบาทดังกล่าวก็ค่อย ๆ ลดลงตามลำดับ (ชววิช ชะอุ่ม 2520: 249) ในระยะนี้มีครูเพิ่มขึ้นใหม่อีกประเภทหนึ่งคือครูประชาบาล ซึ่งสอนอยู่ในโรงเรียนประชาบาลอันเป็นโรงเรียนที่ประชาชนเป็นผู้จัดตั้งและบำรุง และครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนเขลยศักดิ์ซึ่งเปลี่ยนมาเรียกว่า โรงเรียนราษฎร์ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 แม้ว่าจะได้รับความเคารพนับถือในฐานะครูจากคนทั่วไป แต่ฐานะความมั่นคงทางอาชีพและฐานะทางเศรษฐกิจของครูประชาบาลและครูโรงเรียนราษฎร์ ยังคงน้อยกว่าข้าราชการครูที่กล่าวข้างต้น

ในระยะการปกครองระบอบประชาธิปไตย (พ.ศ.2475 - 2500) เป็นระยะที่สังคมเกิดความตื่นตัวทางการศึกษามากขึ้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของครูซึ่งได้พัฒนาการมาโดยลำดับ พอจะสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ ในปี พ.ศ. 2475 ได้ยกเลิกยศและบรรดาศักดิ์ของข้าราชการไปใช้ระบบเงินเดือนตามตำแหน่งแทน ในปี พ.ศ. 2488 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติครูขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมอาชีพครูให้ก้าวหน้ามั่นคง ในปี พ.ศ.2491 ได้ยกฐานะครูประชาบาลขึ้นเป็นข้าราชการพลเรือน สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครูประชาบาลดีขึ้นกว่าเดิมมาก ในปี พ.ศ.2495 ได้มีการเพิ่มประเภท "ข้าราชการครู" ไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน นับเป็นการเริ่มต้นกำหนดประเภทข้าราชการครูไว้โดยเฉพาะ แยกออกมาจากข้าราชการพลเรือนประเภทอื่น ๆ (ชววิช ชะอุ่ม 2520: 250) จึงนับว่าการประกอบวิชาชีพครูได้ขยายตัวอย่างกว้างขวางมากขึ้น

ระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การฝึกหัดครูได้วิวัฒนาการก้าวหน้าตามลำดับ มีการจัดตั้งกรมการฝึกหัดครูขึ้นในปี พ.ศ.2497 ในปีเดียวกันนี้เองก็ได้จัดตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษาขึ้นเพื่อเป็นสถาบันการฝึกหัดครูในระดับปริญญาตามมาตรฐานสากล จึงได้เกิดครูเฉพาะวิชาการวิชาชีพกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นอย่างมากมาย ผู้ประกอบวิชาชีพครูที่ทำการสอนในระดับต่าง ๆ ก็จะมีตำแหน่ง ระดับชั้น ยศ และการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบแตกต่างกันไปตามระเบียบ กฎหมาย ของหน่วยงานและสถาบันที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูเหล่านั้นสังกัด

สภาพของการฝึกหัดครูที่ส่งผลกระทบต่อสถานภาพของวิชาชีพครูในปัจจุบัน

นับตั้งแต่ช่วงก่อนของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 1 ถึงต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 2 (2500 - 2510) ประชากรของประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อัตราการเพิ่มสูงสุดของประชากรในช่วงเวลาดังกล่าวร้อยละ 3 ต่อปี เป็นภาระแก่รัฐบาลที่จะต้องมีการขยายปริมาณการจัดการศึกษาภาคบังคับให้สอดคล้องกับอัตราการเพิ่มของประชากรในช่วงแผนพัฒนา ระยะที่ 2 เรื่อยมาจนถึงแผนพัฒนา ระยะที่ 3 (2510 - 2519) และผลที่ตามมา คือ ต้องมีการขยายปริมาณการจัดการระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาระดับอื่นด้วย ในส่วน

การผลิตครูในช่วงเวลาดังกล่าวได้มีการขยายสถาบันผลิตครูเพิ่มขึ้นมากมาย เพื่อทำการผลิตครูเพิ่มขึ้นโดยเร่งการผลิตทั้งภาคปกติและภาคสมทบ เพื่อให้ทันกับความต้องการครูซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลก็ทรงรณรงค์เกี่ยวกับนโยบายวางแผนครอบครัว เพิ่มลัทธิการเพิ่มของประชากรจนถึงช่วงของแผนพัฒนา ระยะที่ 4 (2520 - 2524) อัตราการเพิ่มของประชากรลดลงเรื่อยมา และมีความพยายามต่อไปในการวางแผนพัฒนา ระยะที่ 5 (2525 - 2529) อัตราการเพิ่มของประชากรก็ได้ลดลงเป็นอันมาก ยังผลให้อัตราการเพิ่มของประชากรที่จะเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษาเริ่มลดลงในช่วงของแผนพัฒนา ระยะที่ 4 และลดลงอย่างชัดเจนในช่วงของแผนพัฒนา ระยะที่ 5 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526) ทำให้ความต้องการครูเพื่อสอนในระดับประถมศึกษา ซึ่งในอดีตเคยมีจำนวนมากกลับลดลงอย่างมากในช่วงของแผนพัฒนา ระยะที่ 5 ซึ่ง ชนิตา รัชพลเมือง และคณะ (2527: 346) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวโน้มการศึกษาในระบบโรงเรียนในช่วงระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และ 7 มีข้อค้นพบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูคือ แนวโน้มจำนวนตำแหน่งการรับครูในระดับประถมศึกษาจะลดลงเป็นอย่างมาก ส่วนระดับมัธยมศึกษาที่มีแนวโน้มการรับเพิ่มขึ้นไม่มากนักในเมื่อเป็นเช่นนี้ สถาบันผลิตครูที่มีอยู่มากมายถึง 105 แห่งทั่วประเทศ จำเป็นต้องลดการผลิตครูเชิงปริมาณเริ่มต้นด้วยการเลิกผลิตครูภาคสมทบในระดับประกาศนียบัตร และหันไปเพิ่มการผลิตครูในระดับปริญญาตรี ซึ่งก็มีคณะศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยดำเนินการอยู่แล้ว นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยเปิด อันได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งมีคณะศึกษาศาสตร์ก็ได้เปิดรับนักศึกษาโดยไม่จำกัดจำนวน ยิ่งทำให้ปริมาณการผลิตครูเกินกว่าความต้องการครูมากยิ่งขึ้น และยังอาจกล่าวได้ว่าปริมาณการผลิตครูในระดับสาขาต่าง ๆ ของสถาบันผลิตครูแต่ละแห่งซึ่งรับผิดชอบผลิตครูในระดับสาขาวิชาต่าง ๆ เท่าที่ผ่านมาเป็นไปตามความพร้อมของแต่ละสถาบันมากกว่าที่จะเป็นไปตามความต้องการของหน่วยงานใช้ครูและหน่วยงานใช้ครูเองก็ยังไม่มีความต้องการครูในระดับสาขาต่าง ๆ ที่แน่นอนพอที่จะยึดเป็นแนวในการผลิตครูได้ ทำให้มีการเปิดสอนวิชาเหมือน ๆ กัน แม้ในสถาบันเดียวกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525: 4) ทั้งจะยกตารางเปรียบเทียบตำแหน่งครูที่หน่วยงานใช้ครูภาครัฐบาลตั้งรับกับผู้สำเร็จการศึกษาฝึกหัดครูปี 2525-2528 มีดังนี้

012145

ตารางเปรียบเทียบตำแหน่งครูที่หน่วยงานใช้ครูภาครัฐบาลตั้งรับกับผู้สำเร็จการศึกษา
ฝึกหัดครูปี 2525 - 2528

ระดับ	2525	2526	2527	2528
1.ต่ำกว่าปริญญาตรี				
จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาฝึกหัดครู	26,784	39,969	28,226	
ตำแหน่งครูที่ตั้งรับ	19,209	5,517	2,594	1,428
จำนวนผู้สำเร็จสูงกว่า (+) และต่ำกว่า (-)	-	+ 21,267	+ 37,375	+ 26,798
ตำแหน่งครูคิดเป็นร้อยละของผู้สำเร็จ	-	20.60	6.49	5.06
2. ปริญญาตรีและสูงกว่า				
2.1 เฉพาะสถาบันจำกัดรับนักศึกษา				
จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาฝึกหัดครู	20,324	21,423	22,847	
ตำแหน่งครูที่ตั้งรับ	3,845	4,525	3,484	1,511
จำนวนผู้สำเร็จสูงกว่า (+) และต่ำกว่า (-)	-	+ 15,799	+ 17,939	+ 21,336
ตำแหน่งครูคิดเป็นร้อยละของผู้สำเร็จ	-	22.26	16.26	6.61
2.2 รวมผู้สำเร็จจากมหาวิทยาลัย				
รวมค่าแห่ง				
จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาฝึกหัดครู	21,389	23,505	23,665	
ตำแหน่งครูที่ตั้งรับ	3,845	4,525	3,484	1,511

ตารางเปรียบเทียบ (ต่อ)

ระดับ	2525	2526	2527	2528
จำนวนผู้สำเร็จสูงกว่า (๗) และ ต่ำกว่า (๗)	-	16,864	20,021	22,154
ตำแหน่งครูคึกเป็นร้อยละของ ผู้สำเร็จ	-	21.16	14.82	6.38

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2529 หน้า 13 - 14

เมื่อพิจารณารายละเอียดจากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าการผลิตครูและการใช้ครูในปัจจุบันยังไม่มีความสะดวกคล่องกันอย่างเห็นได้ชัด แม้ว่าจะรวมตำแหน่งครูของสถานศึกษาเอกชนด้วยแล้ว ก็ยังมีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาเกินกว่าจำนวนที่ตำแหน่งครูที่เปิดรับแต่ละปีจำนวนมาก ทำให้เกิดภาวะครูว่างงานทั่วมหานคร สาเหตุนี้อาจทำให้ความนิยมวิชาชีพครูลดน้อยลง ดังที่ อุทุมพร ทองอุไทย และ พวงแก้ว ปุณยภณ (อ้างถึงใน ทพวงมหาวิทยาลัย 2527: 32) ได้วิจัยเรื่อง " ขบวนการสอบสัมภาษณ์ โดยอาศัยข้อมูลจากแบบวัดประสบการณ์ทางอาชีพและสังคม " พบว่านิสิตคณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ส่วนใหญ่เลือกคณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์เป็นลำดับที่ 6 ซึ่งแสดงว่านักศึกษาครูไม่นิยมที่จะเลือกเรียนวิชาชีพครูเท่าใดนัก " ถ้าหากว่าใครมีโอกาสเลือกเรียนอาชีพอื่นได้ก็คง จะเลือกอาชีพอื่น " (พจน์ สะเพียรชัย อ้างถึงใน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า: 1/5) นอกจากนี้ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524: 81) ได้วิจัยเรื่อง " การเปรียบเทียบระดับและการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติต่อวิชาชีพครูและความตั้งใจใฝ่ประกอบวิชาชีพครูระหว่างนิสิตคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ที่มีภูมิลำเนาต่างกัน " พบว่า นิสิตที่มีผลการเรียนในชั้น ม.ศ.5 ระดับสูง (3.00 ขึ้นไป) มีความตั้งใจในการเป็นครูลดลงมากกว่านิสิตที่มีผลการเรียนชั้น ม.ศ.5 ระดับต่ำ (ต่ำกว่า 2.00) ส่วนนิสิตที่มีผลการเรียนชั้น ม.ศ.5 ระดับปานกลางมีความตั้งใจในการเป็นครูลดลงไม่แตกต่าง

จากกลุ่มอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่านิสิตที่มีผลการเรียนระดับสูง มีความสนใจในการเลือกเรียนครุณ้อยมาก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวิชาชีพครูไม่สามารถจูงใจให้บุคคลที่มีสติปัญญาดีเข้าสู่วิชาชีพครูได้ นับว่ามีผลกระทบต่อสถานภาพของวิชาชีพครูเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือทำให้วิชาชีพครูไม่ได้รับความนิยมนยกย่องเท่าที่ควร

ปัญหาวิชาชีพครู

การรายงานการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2523: 17 - 18) ผู้เข้าร่วมสัมมนากล่าวว่า วิชาชีพครูมีปัญหาต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. ครูส่วนมากยังขาดคุณภาพ และประสิทธิภาพทางการสอน
2. ภาวะความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้จริยธรรม และความเป็นปราชญ์บุคคลของครูเสื่อมถอยลง
3. การคัดเลือกบุคคลเข้าสู่อาชีพครูยังขาดเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐาน ทำให้สังคมมองเห็นว่าใคร ๆ ก็เป็นครูได้ เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู
4. ครูส่วนใหญ่ขาดขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะครูในชนบท ซึ่งถือว่าเป็นครูส่วนใหญ่ เนื่องจากขาดหน่วยงาน หรือองค์กรซึ่งทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์ของครูอย่างแท้จริง
5. ระบบการบริหาร โครงสร้าง และหลักสูตรการผลิตครูขาดความเป็นเอกภาพ เนื่องจากสถาบันผลิตครูมีหลายสังกัด ทำให้มาตรฐานวิชาชีพครูตกต่ำ
6. ความบกพร่องของฝ่ายใช้ครู ซึ่งใช้ครูไม่ตรงตามหน้าที่ เช่น เอาครูไปปฏิบัติการสอนไปทำหน้าที่ค้ำชุกรการ โดยเฉพาะข้าราชการครูองค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องไปทำหน้าที่อื่นนอกเหนือจากการสอน ทำให้เกิดการสูญเสียเปล่าทางวิชาการ
7. ความไม่เสมอภาคในการกระจายครู ครูส่วนใหญ่มักปฏิบัติงานในส่วนกลาง ทำให้เกิดการขาดแคลนครูในส่วนท้องถิ่น ก่อให้เกิดปัญหาความไม่เสมอภาคด้านการศึกษา นักเรียนในส่วนกลางมีคุณภาพทางการศึกษามากกว่านักเรียนในท้องถิ่น

8. พฤติกรรมทางการสอนของครูยังไม่มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความสำเร็จทางเทคโนโลยี และเทคนิคการสอนใหม่ ๆ

9. ฐานะและบทบาทของครูตกต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ

ประกอบ คุปรัตน์ (อ้างถึงใน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า 2528: 814) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาของวิชาชีพครู ดังต่อไปนี้

" การเร่งผลิตครูมากเกินไปจนทำให้เกิดอุปสงค์ (Supply) เกินความต้องการ หรืออุปทาน (Demand) การผลิตก็ยังมีกระบวนการผลิตที่ไม่มีประสิทธิภาพ คุณภาพของตัวป้อนก็มีที่หว่านจะเลวลงตามลำดับ การผลิตก็ยังไม่ตรงกับความต้องการของตลาด และหายที่สุดก็ในวงการตลาด ระบบการผลิตของเราก็กังมือไม่สามารถสร้างความต้องการให้เกิดขึ้นได้ เรายังไม่สามารถกระตุ้นความต้องการทางการศึกษาให้สูงขึ้นและขยายกว้างขึ้นได้ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเป็นวัฏจักรที่ผลักดันให้การพัฒนาวิชาชีพครูในระบบการไม่เจริญก้าวหน้า มีผลกระทบที่จะนำความเสื่อมโทรมยิ่งขึ้นมาให้แก่วิชาชีพแทนที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้พัฒนาสูงขึ้น "

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของวิชาชีพครูด้านต่าง ๆ อย่างมากมาย ดังจะยกมากล่าวพอสังเขป

สมชาย ชูชาติ (2521: 37) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้ครูในระดับมัธยมศึกษา พบว่า การปฏิบัติงานของครูส่วนใหญ่สอนตรงกับวิชาเอก ในด้านปัญหาการใช้ครู ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาที่มีครูไม่เพียงพอ ครูมีความสามารถไม่ตรงกับวิชาที่สอน และครูไม่ชอบสอนในบางวิชา

ชานาญ เงินทอง (2521: 128 - 129) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราษฎร์ ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่ารายได้ของโรงเรียนไม่เพียงพอกับรายจ่ายของโรงเรียน ปัญหาครูลาออกกลางคันระหว่างปีการศึกษา ครูรับผิดชอบนักเรียนต่อห้องเรียนมาก ปัญหาครูวุฒิค่าและยังไม่ค่อยได้รับการพัฒนาทางวิชาการเท่าที่ควร

บุพา บุษปะ (2522: 77-79) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษา ปัญหาการเรียนการสอนวิชาชีพครูในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาที่นักศึกษาทุกกลุ่ม เห็นว่าเป็นปัญหามากคือ การไม่สามารถเลือกเรียนวิชาเลือกได้ตามที่ต้องการ อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากเกินไป อาจารย์เร่งสอนเพื่อให้จบเนื้อหาจน นักศึกษาเรียนไม่ทัน และอาจารย์ไม่ค่อยใช้อุปกรณ์การสอนในการสอนวิชาชีพครู

ฉรงค์ พุทธิชีวิน (2520: 373) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษา จุดมุ่งหมายของการฝึกหัดครูตามทัศนะของนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหารใน กลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ พบว่า ความมุ่งหมายของการฝึกหัดครูในปัจจุบันมุ่งเน้นความ เข้มทางวิชาการมากที่สุด และความมุ่งหมายในอนาคตควรมุ่งให้นักศึกษาเกิดสมรรถภาพ ในวิชาชีพ และพบว่า ทัศนะในประเด็นด้านผลผลิตและกระบวนการผลิตของความมุ่งหมาย การฝึกหัดครูในปัจจุบันและในอนาคตไม่แตกต่างกันรวมทั้งมีความสัมพันธ์ในทางบวกด้วย

สุภรณ์ จงสัมพันธ์ (2522: 117-126) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษา การผลิตและการใช้ครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา และอรอวด บุรณารมย์ (2522: 170) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการผลิตและการใช้ครูภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา พบในส่วนที่ตรงกันคือ นโยบายการผลิตครูปริญญาตรีของไทยขาดความ เป็นเอกภาพ เพราะแต่ละสถาบันได้รับนโยบายจากหน่วยราชการต่างกัน ดังนั้นผู้บริหาร งานในสถาบันผลิตครูเสนอให้มีการประสานงานกันระหว่างสถาบันผลิตครูต่าง ๆ เพื่อให้ การผลิตครูปริญญาตรีเป็นแนวเดียวกัน

วิรัตน์ ไวยกุล (2524: 117) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการ ประกอบอาชีพครูกับการผลิตครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ปัญหา สำคัญที่ครูประจำการในเขตการศึกษา 8 เผชิญอยู่ได้แก่ ปัญหาการขาดความรู้ ความ สามารถและความมั่นใจในการสอน และการปกครองชั้นเรียน การขาดความเข้าใจใน บทบาทของครูเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน การขาดความกระตือรือร้นในการคิดริเริ่ม และ การเป็นผู้นำทางวิชาการ การขาดศรัทธาและความรับผิดชอบในวิชาชีพครู ตลอดจนปัญหา เกี่ยวกับผู้บังคับบัญชาไม่ค่อยสนใจงานวิชาการ และไม่คอยเป็นประชาธิปไตย สำหรับ ปัญหาการดำเนินการผลิตครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นั้น

พบว่า คณะศึกษาศาสตร์ยังเตรียมนักศึกษาไม่เพียงพอในด้านความมั่นใจในการนำความรู้หรือหลักวิชาการไปใช้ในการเรียนการสอน ความรู้ความสามารถในการทำหน้าที่ของครูในด้านการพัฒนาชุมชน ความศรัทธาและความรับผิดชอบในการประกอบอาชีพครู และผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาในอาชีพครูสำหรับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่คือ ควรจะเพิ่มเสริมความรู้ความเข้าใจ ทักษะและความสามารถตลอดจนทัศนคติ และความสามารถที่นักศึกษามีอยู่แล้วให้ใช้การได้ดียิ่งขึ้น โดยให้ความสำคัญในการฝึกปฏิบัติในด้านการสอนการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับชุมชน หรือชนบท การใช้กระบวนการกลุ่ม และการปฏิบัติอื่น ๆ ที่นักศึกษามีส่วนในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น

สตินเนท (Stinnett 1970: 456-500) ได้กล่าวถึงปัญหาของวิชาชีพครูในอเมริกาว่า มีหลายประการ แต่ที่สำคัญ ได้แก่ การที่องค์กรของครูมีมากและมีหลายระดับ ตั้งแต่ท้องถิ่น รัฐ ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู เพราะกฎเกณฑ์ต่าง ๆ กัน และทำให้เกิดความสับสนแก่ครูที่เป็นสมาชิกมีหลายองค์กรและหลายสาขาทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างองค์กร การรับรองอาชีพครูมีปัญหา เพราะมีหลายหน่วยงานรับรอง

ครูคแซงค์ เคเนดี้ และมายเออร์ (Cruicshank, Kenedy and Myer 1974: 157-159) ทำการศึกษาปัญหาของครูมัธยม พบว่าปัญหาที่จัดว่ามีความสำคัญจำนวน 42 ข้อ ปัญหาดังกล่าวสามารถจัดเข้าเป็นกลุ่มได้ 7 กลุ่ม ดังนี้คือ

1. ประสิทธิภาพ (Efficiency) ได้แก่ ความต้องการจะมีทักษะในการสอนหรือการปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียน
2. การสนับสนุน (Support) ได้แก่ ความต้องการความเข้าใจและการสนับสนุนจากผู้บริหารและเพื่อนครูเพื่อจะสามารถทำงานให้ได้ดีและมีความรับผิดชอบในเชิงวิชาชีพ

3. การเสริมกำลัง (Invigoration) ได้แก่ ความต้องการที่จะปลุกความสนใจและสร้างกำลังใจให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนสูงขึ้น

4. การควบคุม (Control) คือ มีความต้องการที่จะให้นักเรียนมีความประพฤติที่เหมาะสมกับกาลเทศะ

5. สัมพันธภาพ (Inclusion) ได้แก่ ความต้องการที่จะสร้างและรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียน ครู และผู้บริหารด้วยการให้ความใส่ใจซึ่งกันและกัน

6. การเกื้อหนุน (Nurturance) ได้แก่ ความต้องการที่จะช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา

7. การจูงใจ (Influencing) ได้แก่ ความต้องการจะเปลี่ยนแปลงความเห็นและเจตคติของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับตนเองและที่มีต่อการศึกษา

เบนเนต (Bennett 1978: 179 - 184) ได้วิเคราะห์การดำเนินงานของสถาบันผลิตครูในประเทศไทย ได้ชี้ให้เห็นข้อบกพร่องที่เป็นอุปสรรคในการผลิตครูให้มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะปฏิบัติงานในเขตชนบทได้อย่างมีคุณภาพ โดยกล่าวถึงรายละเอียดเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การคัดเลือก ยึดความสามารถทางวิชาการเป็นหลัก ทำให้ได้นักศึกษาที่ไม่มีความตั้งใจที่จะเป็นครูอย่างแท้จริง และนักศึกษาครูส่วนใหญ่ไม่ได้มาจากครอบครัวชนบทซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตนจะออกไปทำงาน แต่ได้นักศึกษาจากครอบครัวของข้าราชการและพ่อค้าในเขตเมือง ซึ่งทำให้ยากต่อการจัดฝึกอบรม

2. เนื้อหาวิชาในหลักสูตร เนื้อหาส่วนใหญ่เน้นหนักทางด้านวิชาการมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาที่จะฝึกปฏิบัติและฝึกฝนทักษะในการที่จะทำประโยชน์ต่อชุมชนได้อย่างเพียงพอ

3. วิธีสอน ยังยึดครูเป็นศูนย์กลางและใช้การบรรยายเป็นหลัก บทบาทของนักศึกษาคือ จกจำด้อยค่าเหล่านั้น จึงทำให้ระบบการฝึกหัดครูดำเนินไปในลักษณะที่ครูเป็นผู้ให้ความรู้ที่ใช่ อะไรไม่ได้

4. การจัดการ การที่มีเนื้อหาวิชาการมากทำให้สถาบันต้องมีขนาดใหญ่โตมากขึ้น มีอุปกรณ์ อำนวยความสะดวกมากขึ้น ซึ่งล้วนแต่ทำให้ห่างไกลจากชุมชนชนบทออกไปทุกที นักศึกษาได้เรียนรู้วิชาที่เกี่ยวข้องกับชนบทน้อยมาก

5. อาจารย์ผู้สอน ส่วนใหญ่มักจะไม่มีการสอนมาก่อนเลย บางคนไม่ได้เรียนวิชาการศึกษา และอาจารย์ส่วนใหญ่มักจะได้รับถ่ายทอดความรู้จากครูอาจารย์ที่มีแนวคิดเก่า ขาดความสำนึกอันแท้จริงต่อบทบาทใหม่ของตน ในสภาพการณ์เช่นนี้ทำให้ยากต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง

6. การประเมินผล ไม่ค่อยให้ความสำคัญในด้านความสามารถและทักษะในการสอนเท่าที่ควร ส่วนมากจะมุ่งเน้นประเมินผลด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากกว่า

จากสภาพปัญหาตลอดจนงานวิจัยที่ยกมากล่าวข้างต้น พอสรุปปัญหาของวิชาชีพครูได้ 2 ประการ คือ

1. ปัญหาด้านปริมาณ ได้แก่ การผลิตครูมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ระบบการฝึกหัดครูขาดเอกภาพ ไม่สามารถควบคุมปริมาณการผลิตครูได้ ไม่มีแผนการใช้ครูโดยส่วนรวมที่หน่วยงานผลิตครูจะสามารถยึดเป็นแนวทางในการผลิตครูเชิงปริมาณได้

2. ปัญหาด้านคุณภาพ ได้แก่ ครูมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูต่ำ หลักสูตรการผลิตครูไม่สอดคล้องกับหลักสูตรประถมและมัธยมศึกษา เกณฑ์ในการคัดเลือกนักศึกษาครูยังไม่เหมาะสม กระบวนการเรียนการสอนเน้นภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติจริงตลอดจนการประเมินผลยังไม่มีการมีระบบที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

ปัญหาดังกล่าวนี้ มีผลกระทบโดยตรงต่อวิชาชีพ กล่าวคือ ทำให้วิชาชีพครูไม่ได้รับการนิยมนอกจากสังคมทั่วไปเท่าที่ควร ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการองค์กรวิชาชีพครูที่มั่นคง และเข้มแข็งอย่างเพียงพอในการที่จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อที่จะได้ควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครูตลอดจนพัฒนาผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูให้มีมาตรฐานทั้งด้านความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่เหมาะสมในการ เป็นครูอย่างแท้จริง

ตอนที่ 2 องค์กรวิชาชีพครู

องค์กร หมายถึง การที่กลุ่มคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปรวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน โดยมีกฎเกณฑ์หรือกติกาวางไว้ให้สมาชิกยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

องค์กรวิชาชีพ หมายถึง สมาคม ชมรม สภา ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ
เช่น

1. องค์กรวิชาชีพทางการศึกษา ได้แก่ ครูสภา สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย สมาคมศึกษาสัมพันธ์ สมาพันธ์ครูประถมศึกษาแห่งประเทศไทย ฯลฯ
2. องค์กรวิชาชีพอื่น เช่น เนติบัณฑิตยสภา สมาคมนายความแห่งประเทศไทย สภาการพยาบาล สมาคมสถาปัตยกรรม แพทย์สภา ฯลฯ

(จันทร์ ชุ่มเมืองปัก ม.ป.ป.: 1)

เป้าหมายขององค์กรวิชาชีพครู

ในประวัติความเป็นมาของสังคม องค์กรของผู้ประกอบอาชีพใด ๆ ก็ตามมักจะมีเป้าหมายหลักใหญ่อยู่ 2 ประการ คือ

1. ส่งเสริมให้สมาชิกหรือผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้มีการกินดีอยู่ดี โดยการจัดสวัสดิการ
2. ส่งเสริมให้สมาชิกผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ มีความสามารถในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ส่งเสริมค่านิยมวิชาการนั่นเอง

องค์กรวิชาชีพใดที่ดำเนินการโดยเน้นเรื่องการกินดีอยู่ดีของสมาชิกมีชื่อเรียกว่า " สหภาพ " (Union) ส่วนองค์กรวิชาชีพใดมุ่งดำเนินการเพื่อให้สมาชิกมีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ เรียกว่า " องค์กรวิชาชีพ "

(สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ม.ป.ป. : 3)

หลักการขององค์กรวิชาชีพครู

องค์กรวิชาชีพครูเป็นองค์กรที่จัดตั้งโดยครู ใ้รับการสนับสนุนโดยครู โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกด้วยกัน ภารกิจหลักที่องค์กรวิชาชีพจะต้องปฏิบัติก็คือ การทำให้สมาชิกมีสวัสดิการ และสวัสดิภาพดีขึ้น มีความรู้ความสามารถ มีประสิทธิภาพ สามารถยืนอยู่บนลำแข้งของตัวเองได้ นอกจากนี้ยังต้องดำเนินการอื่น ๆ แทนสมาชิกในเรื่องที่สมาชิกไม่สามารถดำเนินการได้เป็นรายบุคคล ทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ ตลอดจนชื่อเสียงของวิชาชีพเช่นเดียวกับแพทย์สภา สถาปนิก สมาคมวิศวกรรรมสถาน ฯลฯ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ม.ป.ป.: 3)

องค์กรวิชาชีพครูในประเทศไทย

ปัจจุบันอาชีพครูในประเทศไทยมีสมาคมอาชีพครูซึ่งถือว่าเป็นองค์กรวิชาชีพครูอยู่มากมาย เช่น สมาคมผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย สมาคมครูวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย ฯลฯ แต่หน่วยงานที่ถือเป็นองค์กรกลางหลักของอาชีพครูก็คือ คุรุสภา (สุรพันธ์ ชำรงค์ชนกิจการ ม.ป.ป.: 2) ดังจะกล่าวถึงความเป็นมาของการจัดตั้งคุรุสภา ตลอดจนงานของคุรุสภาที่กำลังดำเนินการอยู่ในฐานะขององค์กรวิชาชีพครู ดังต่อไปนี้

การจัดตั้งคุรุสภา

นับตั้งแต่ได้มีการตราพระราชบัญญัติครูขึ้นใน พ.ศ.2488 และได้มีการบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม พ.ศ.2488 สารสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ก็คือ ให้มีสภาในกระทรวงศึกษาธิการเรียกว่าคุรุสภา เป็นนิติบุคคล ให้ครูทุกคนเป็นสมาชิกของคุรุสภา หน้าที่ของคุรุสภาที่กำหนดก็คือ ให้ความเห็นเรื่องนโยบายการศึกษาและวิชาการศึกษาทั่วไปแก่กระทรวงศึกษาธิการ ควบคุมจรรยาและวินัยของครู รักษาผลประโยชน์ ส่งเสริมฐานะของครูและครอบครัวครูให้ได้รับความช่วยเหลือตามควร ส่งเสริมความรู้และความสามัคคีของครูและที่สำคัญก็คือ ทำหน้าที่แทน ก.พ. เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลครู

สุรพันธ์ ชำรงค์ชนกิจการ (ม.ป.ป.: 2) ได้กล่าวถึงคุรุสภาไว้ว่า ถ้าวิเคราะห์กันอย่างลึกซึ้งซึ่งจะเห็นว่าคุรุสภาเป็นองค์กรวิชาชีพที่ยิ่งใหญ่มาก องค์กรหนึ่ง ซึ่งไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าองค์กรวิชาชีพชั้นนำอื่น ๆ เช่น แพทย์สภา เหนือบัณฑิตยสภา วิศวกรรมสถาน ทั้งนี้ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ

1. คุรุสภามีลักษณะเป็นทั้ง " สหภาพ " และ " องค์กรอาชีพ " ในเวลาเดียวกัน ซึ่งเป็นลักษณะที่พิเศษกว่าองค์กรวิชาชีพอื่น ๆ
2. จำนวนสมาชิกของคุรุสภามีมากถึง 570,000 คน ซึ่งเป็นจำนวนของผู้ประกอบอาชีพที่มากที่สุด ในบรรดาอาชีพชั้นนำทั้งหลาย

สภาพของคุรุสภาในปัจจุบัน

คุรุสภาได้โอนการบริหารบุคคลไปให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ตั้งแต่วันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2523 อันเป็นผลเนื่องมาจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 ดังนั้นคุรุสภาจึงได้มีความพยายามที่จะปรับปรุงระบบบริหารและโครงสร้างของคุรุสภาเสียใหม่ให้เหมาะสมกับหน้าที่และภารกิจที่ยังคงต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม 6 ครั้ง ต่อมาคุรุสภาออกระเบียบใหม่ว่าด้วยคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดและคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอเมื่อ พ.ศ. 2525 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2525: 8 - 9) สาระสำคัญของระเบียบก็คือเพื่อมุ่งหวังให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบงานของคุรุสภาในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

อำนาจหน้าที่ของคุรุสภา

พระราชบัญญัติครู พ.ศ. 2488 ได้กำหนดให้คุรุสภามีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการในเรื่องการจัดการศึกษาโดยทั่วไป หลักสูตรแบบเรียน อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน การฝึกอบรม การวัดผลและประเมินผลการศึกษา การนิเทศการศึกษา และเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการศึกษา

2. ความคุมและสอดส่องจรรยา มารยาท และวินัยของครู พิจารณาโทษครูผู้ประพฤติผิดและพิจารณาคำร้องทุกข์ของครู
3. พิทักษ์สิทธิของครูภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด
4. ส่งเสริมให้ครูได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ตามสมควร
5. พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณภาพ และประสิทธิภาพของครู

ความพยายามของคุรุสภาที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพในฐานะองค์กรวิชาชีพครู

1. การพัฒนาความรู้ความสามารถ คุณภาพ และประสิทธิภาพของครู
คุรุสภาได้ดำเนินการร่วมกับกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการให้ความรู้แก่ครูโดยการอบรม ประชุมสัมมนา อบรมภาคฤดูร้อนเพื่อสอบรับคุณวุฒิครู จัดทัศนศึกษา การเดินทางเพื่อศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ช่วยทำหลักสูตรวิชาครู จัดห้องสมุดให้ครูได้ศึกษาหาความรู้ ให้ทุนการศึกษาแก่นักวิจัย และเผยแพร่ความรู้แก่ครูในรูปแบบต่าง ๆ
2. การควบคุมจรรยาแห่งวิชาชีพ คุรุสภาได้จัดวางจรรยาตามระเบียบประเพณีของครู และวินัยตามระเบียบประเพณีของครูขึ้น โดยมอบให้อนุกรรมการสอดส่องจรรยา มารยาทและวินัยของครู พิจารณาข้อเสนอเรื่องจรรยาและวินัยของครู ซึ่งทางคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเสนอมายังกระทรวงศึกษาธิการนำมาปรับปรุงจรรยาและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู รวมทั้งสิ้น 10 ข้อ และคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาเห็นชอบแล้วก็ให้ประกาศใช้เป็นมาตรฐานทางจรรยาและวินัยของครูเมื่อปี พ.ศ. 2526
3. ในช่วงระยะปี พ.ศ. 2523 ซึ่งอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลข้าราชการครูของคุรุสภาถูกตัดไปนั้น คุรุสภาได้หาทางปรับปรุงโครงสร้างในการดำเนินงานใหม่ โดยหันมาพิจารณาหน้าที่ในฐานะเป็นสถาบันวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการสัมมนาที่โรงแรมไทยไฮเต็ล กรุงเทพมหานคร เมื่อ พ.ศ. 2523 นักการศึกษาที่มาสัมมนาต่างก็เรียกร้องให้คุรุสภาเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพโดยตรง และยังเสนอแนะถึงวิธีการควบคุม โดยการให้คุรุสภาเป็นหน่วยออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และควบคุมจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครูให้เข้มแข็งเพื่อยุติการกระด้างกระเดื่องของวิชาชีพครู

ของวิชาชีพครูเอาไว้ ข้อเสนอแนะอันนี้ได้มีผลกระทบบ้างมาสู่โครงสร้างใหม่ของคุรุสภาด้วย และเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติครู พ.ศ. 2488 ก็มองเห็นแนวโน้มที่จะให้คุรุสภาเป็น สถาบันควบคุมการประกอบวิชาชีพครู แต่พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ไม่ได้ให้อำนาจคุรุสภา ดำเนินการแต่อย่างใด เพียงแต่กำหนดกว้าง ๆ เอาไว้ ครูต้องเป็นสมาชิกคุรุสภา เท่านั้น ทางคุรุสภาจึงเห็นว่าถ้าจะให้คุรุสภาดำเนินการควบคุมการประกอบวิชาชีพครู จริงให้ได้ผลต้องกำหนดเป็นกฎหมายอย่างแน่นอน และควรมีบทลงโทษแก่ผู้ประกอบวิชาชีพ โดยไม่ได้รับอนุญาตด้วย พระราชบัญญัติครูฉบับใหม่ที่คุรุสภาจะเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเสนอต่อรัฐบาล และรัฐสภาต่อไปนี้ ก็จะมีบทบัญญัติที่กำหนดให้คุรุสภามีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการประกอบวิชาชีพครูอย่างชัดเจน

เมื่อพิจารณาเป้าหมายและหลักการขององค์กรวิชาชีพครูโดยเปรียบเทียบกับงาน ที่คุรุสภาทำอยู่ในปัจจุบันนั้น จะเห็นได้ว่างานหลักที่คุรุสภาได้พยายามทำอย่างต่อเนื่อง ตลอดมานั้น ได้แก่ การส่งเสริมค่านิยมที่ดีและการพิจารณาความรู้ความสามารถของ บุคคลที่ประกอบวิชาชีพครู และถ้าคุรุสภาดำเนินการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูเป็น ผลสำเร็จและประกาศใช้ คุรุสภาก็จะทำหน้าที่ค้ำประกันและสอดส่องค่านิยมและความ ประพฤติของครูอีกอย่างหนึ่งด้วย ซึ่งเท่ากับว่าคุรุสภาย่อมมีฐานะเป็นองค์กรวิชาชีพครู อย่างแท้จริง

องค์กรวิชาชีพครูในต่างประเทศ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ม.ป.ป.: 110)

การจัดองค์กรครูในต่างประเทศ มีโครงสร้างของการบริหารงานไม่เหมือน ของคุรุสภาที่ผูกพันอย่างแนบแน่นกับกระทรวงศึกษาธิการ องค์กรครูของต่างประเทศอ กทั้งเป็นเอกเทศคล้ายกับสหภาพแรงงาน จึงทำให้องค์กรครูของต่างประเทศมีความ คล่องตัวในการทำงาน ในการต่อสู้เพื่อสิทธิอันพึงได้ของครู เช่น เงินเดือน สวัสดิการ สิทธิทางการเมืองในฐานะเป็นพลเมือง

ประเทศอินโดนีเซียมีองค์กรชื่อย่อว่า PGRI (Persatuan Guree Republic of Indonesia) เป็นองค์กรครูที่ใหญ่และมีอิทธิพลมาก มีบทบาททางการเมืองสูง มีพลังพอที่จะทำให้พรรคการเมืองของอินโดนีเซียที่มีนโยบายสอดคล้องกับ PGRI ขึ้นเป็น รัฐบาลได้ ดังนั้นครูและ PGRI จึงมีฐานะในสังคมสูงและสามารถต่อรองกับรัฐบาลเพื่อ

ครูได้ และยังคงได้รับงบประมาณพิเศษจากรัฐบาลมาใช้ในการบริหารงานขององค์กร PGRI

ประเทศสิงคโปร์มีองค์กรชื่อย่อว่า STU (Singapore Teacher's Union) เป็นองค์กรที่มีการต่อสู้ และการบริการเพื่อครูอย่างแท้จริง มีการสร้างนิคมครูให้ครูอยู่ เป็นกลุ่มก้อนในอัตราค่าเช่าซื้อราคาถูก

ประเทศนิวซีแลนด์มีองค์กรชื่อย่อว่า NZEI (New Zealand Education Institute) การเป็นองค์กร NZEI เริ่มจากครูในโรงเรียนออกเสียงเลือกตั้งตัวแทน โรงเรียนเรียกว่า School Liason Officer และผู้แทนโรงเรียนจะเชื่อมโยง ระหว่างครูในโรงเรียนกับ Branch Organization และเป็นผู้คัดเลือก Branch Comitatus ซึ่งมีชื่อเฉพาะว่า Management Comittees กรรมการเหล่านั้นอกจากทำหน้าที่บริการแล้ว ยังทำหน้าที่ติดต่อกับสำนักงานใหญ่ระดับชาติ และคัดเลือก National Executive ด้วย

จากเอกสารที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า " องค์กรวิชาชีพครู " มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อวิชาชีพครู การที่วิชาชีพครูจะเจริญขึ้นได้นั้น องค์กรวิชาชีพครูจะต้องมีความแข็งแกร่งอย่างเพียงพอ เพื่อที่จะได้เป็นศูนย์กลางในการยกระดับวิชาชีพครูให้สูงขึ้นเท่าเทียมกับวิชาชีพชั้นสูงอื่น ๆ

ตอนที่ 3- การยกระดับวิชาชีพครู

การยกระดับวิชาชีพครูในประเทศไทย

หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่จัดการศึกษา ได้แก่ กรม กองต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย ได้มีการดำเนินการพัฒนาหรือยกระดับวิชาชีพครูตามขอบเขตหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ ได้แก่

1. ด้านมาตรฐานทางวุฒิ หน่วยงานต้นสังกัดของครูก็ได้ทำการส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนเพื่อเพิ่มวุฒิและปรับวุฒิให้ เมื่อมีวุฒิเพิ่มขึ้น และเลื่อนเงินเดือนให้สูงขึ้นตามวุฒิ มีการให้ทุนไปศึกษาต่อโดยได้รับเงินเดือนเต็ม ให้ไปศึกษาอบรมเพิ่มเติมในระหว่างปิดภาคเรียน นอกจากนั้น กรม กอง ต่าง ๆ ตลอดจน

ทบวงมหาวิทยาลัยยังได้จัดให้มีการสัมมนา อบรม ประชุมทางวิชาการประเภทต่าง ๆ เป็นครั้งคราว แต่เนื่องจากมีครูเป็นจำนวนมากและงบประมาณมีจำกัด จึงทำให้การประชุม อบรม สัมมนาดังกล่าวได้ไม่มากนัก

2. การเลื่อนตำแหน่ง โดยกฎหมายและระบบโครงสร้างของระบบบริหารกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมให้ครูได้เลื่อนขั้นเป็นผู้บริหารการศึกษาในกรม กองต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถและประสิทธิภาพของครูแต่ละคน

3. การจัดสวัสดิการให้แก่ครู หน่วยงานต้นสังกัดจะทำหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการให้แก่ครู ซึ่งครูจะได้รับสวัสดิการโดยกฎหมายและระเบียบของรัฐ ในลักษณะเช่นเดียวกับราชการอื่น ๆ อันได้แก่ สิทธิในการลาป่วย ลากิจธุระ ลาพักผ่อน คารักษาพยาบาลของชน บุตร ภรรยา บิดา - มารดา ค่าเล่าเรียนบุตร ค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะเดินทาง ค่าเช่าบ้าน ฯลฯ ส่วนครูในโรงเรียนเอกชนซึ่งก็เป็นสถานศึกษาภายใต้การควบคุมของรัฐก็จะมีสวัสดิการมากน้อยต่างกัน แล้วแต่นายจ้างเป็นผู้กำหนด ซึ่งก็ไม่สามารถเทียบได้กับครูรัฐบาล (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2527: 34 - 35)

4. การอำนวยความสะดวกในการทำงาน หน่วยงานจัดการศึกษาของรัฐส่วนใหญ่ได้จัดบุคลากรทางการศึกษาอื่นช่วยงานครูในโรงเรียน เพื่อผ่อนงานครูมิให้ต้องทำงานอื่นนอกจากการสอน บุคลากรเหล่านี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่พัสดุ ห้องสมุด โสตทัศนศึกษา แนะนำ พยาบาล ฯลฯ และนอกจากนั้น ยังมีบริการด้านวิชาการ เช่น ตำรา อุปกรณ์ และทุกกรมก็จะมีศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำแก่ครูผู้สอนในโรงเรียน

อย่างไรก็ตามแม้ว่าหน่วยงานของรัฐจะได้ดำเนินการเกี่ยวกับการยกระดับวิชาชีพครูอยู่บ้างแล้ว แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะรักษาสถานภาพของวิชาชีพครูให้อยู่ในระดับสูงได้ จึงจำเป็นที่หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องหาแนวทางร่วมกันในการยกระดับวิชาชีพครูเพื่อที่จะให้การดำเนินงานสอดคล้องและดำเนินไปสู่ความสำเร็จร่วมกันนั่นคือ วิชาชีพครูจะได้มีมาตรฐานสูงขึ้นจนเป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างสมบูรณ์

เพื่อให้แนวคิดดังกล่าว นำไปสู่การปฏิบัติจริงและบรรลุผลสำเร็จ คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้ เสนอให้มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ใต้ปรับปรุงสถาบันวิชาชีพเพื่อทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์ของครู ให้จัดหลัก ประกันให้แก่วิชาชีพครู เพื่อให้ครูมีสถานภาพที่พึงพอใจที่จะรักษายานะ และบทบาทที่พึง ประสงค์ไว้ได้ (คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา : 2519)

จากข้อเสนอข้างต้น ทำให้แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน (2520: 13) ได้ระบุความสำคัญของการยกระดับวิชาชีพครูไว้อย่างชัดเจน คือ

ข้อ 43 ให้จัดระบบบริหารงานบุคคลฝ่ายการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบ บริหารงานของบุคคลของทางราชการ และสนับสนุนความก้าวหน้าในอาชีพแก บุคลากรทางการศึกษาของรัฐและของท้องถิ่น และให้มีสถาบันวิชาชีพทางการ ศึกษา เพื่อควบคุมส่งเสริมมาตรฐานและจรรยาบรรณของผู้ประกอบอาชีพ อีกทั้ง ทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิตามกฎหมายของบุคลากรทางการศึกษาทั้งของรัฐ ของท้องถิ่น และของเอกชนทั้งนี้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เพื่อตอบสนองเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ นักการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง จึงได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาในวาระต่าง ๆ เช่น ในการสัมมนาเรื่อง " แนวใหม่ ของการฝึกหัดครู " ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกรมการฝึก- หัดครู เมื่อวันที่ 20 - 22 เมษายน 2520 ณ โรงแรมเอเชียพญา จังหวัดชลบุรี ได้ ข้อสรุปว่าควรกำหนดมาตรฐานการใช้ครู และให้มีการรับรองมาตรฐานของการฝึกหัดครู ทั้งในแง่สถาบันและหลักสูตรการศึกษา มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยมี สถาบันวิชาชีพควบคุมปริมาณ คุณภาพการใช้ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้มาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกรมการฝึกหัดครู 2520: 1 - 5) และ คุรุสภาได้จัดสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครูขึ้น ณ โรงแรมไทยโอเค็ด กรุงเทพมหานคร ได้ผล สรุปของการสัมมนา คือ ที่ประชุมได้เสนอให้มีการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูด้วยวิธีการ ออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยให้มีสถาบันวิชาชีพครูที่มีกฎหมายรองรับ เป็นสถาบัน อิสระไม่ขึ้นอยู่กัหน่วยงานราชการเป็นสถาบันของครู บริหารโดยครูและทำงานเพื่อครู อย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2523: 18, 208)

นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานอีกหลายแห่งที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู เช่น กรมการฝึกหัดครู ได้จัดการประชุมปฏิบัติการ เพื่อปรับปรุงวิธีการคัดเลือกนักศึกษาครู และสรรหาอาจารย์วิทยาลัยครูระหว่างวันที่ 25 - 28 พฤษภาคม 2524 ณ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา ที่ประชุมเสนอแนะให้ดำเนินการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู โดยจัดให้มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ควบคุมส่งเสริมจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู จัดให้มีการพิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2524: 7) พอสรุปได้ว่า แนวคิดของนักการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่ประชุมสัมมนาในแต่ละครั้งให้ความสำคัญเกี่ยวกับการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูเป็นอย่างมาก พร้อมทั้งมีมติเป็นเอกฉันท์ให้มีการปรับปรุงองค์กร หรือสถาบันวิชาชีพครูเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูอย่างจริงจัง ซึ่งคุรุสภาในฐานะที่เป็นองค์กรของวิชาชีพครูที่สำคัญได้จัดตั้งหน่วยงานมาตรฐานวิชาชีพครูในระดั " กอ " ขึ้น ทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูขึ้นตั้งแต่ปี 2520 (จันทร์ ชุมเมืองปัก: สัมภาษณ์)

จากการพิจารณาสภาพทั่วไปของการประกอบวิชาชีพครู ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยกระดับวิชาชีพครู คุรุสภาจึงได้กำหนดนโยบายวิชาชีพครูไว้ดังต่อไปนี้

1. คุรุสภาจะเป็นสถาบันควบคุมและส่งเสริมการประกอบวิชาชีพครู โดยจะดำเนินการให้มีอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินการได้โดยกฎหมาย และดำเนินการเป็นขั้นตอน
2. การควบคุมและส่งเสริมการประกอบวิชาชีพครู คุรุสภาจะดำเนินการโดยองค์กรของคุรุสภา และโดยความร่วมมือของกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานราชการอื่น หน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทุกระดับ
3. คุรุสภาจะควบคุมและส่งเสริมให้ครูมีจรรยา และวินัยแห่งวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักให้ครูควบคุมดูแลครูด้วยกันเอง
4. การพัฒนาความรู้ความสามารถ คุณภาพและประสิทธิภาพของครูจะดำเนินการ โดยส่งเสริมให้หน่วยงานที่ครูสังกัดอยู่ดำเนินการให้ความร่วมมือให้หน่วยต่าง ๆ จัดให้แก่ครู และเป็นแหล่งกลางในการจัดพัฒนาคลังความรู้แก่ครูอย่างกว้างขวาง

5. คุรุสภาจะดำเนินการให้มีการยกย่องเกียรติคุณอาชีพครูให้สูงเด่นในสายตาของมหาชนโดยการรณรงค์ และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้นว่า ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมจรรยาให้เป็นตัวอย่างให้ศิษย์ได้เคารพยกย่องครูและบูรพาจารย์ยกย่องครูผู้ปฏิบัติงานดีเด่น ส่งเสริมให้ครูได้เสียสละแก่งสังคม และเป็นผู้นำด้านกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรมคุณธรรม

6. คุรุสภาจะแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่จัดการศึกษาหาทางป้องกันมิให้ครูต้องทำกิจกรรมอันจะนำความเสื่อมเสียมาสู่เกียรติคุณแห่งวิชาชีพครู

7. คุรุสภาจะเป็นศูนย์กลางของสมาคมชมรมวิชาชีพครูทั้งหลายในการจัดบริการทางวิชาชีพและส่งเสริมเกียรติคุณแห่งวิชาชีพครู

8. คุรุสภาจะเป็นศูนย์กิจกรรมและศูนย์บริการข้อมูลด้านวิชาชีพครู

จากนโยบายที่วางไว้เป็นพื้นฐานเพื่อการยกระดับวิชาชีพครูนี้ คุรุสภาจึงได้กำหนดแนวทางกว้าง ๆ ไว้เป็นหลักปฏิบัติ 2 แนวทาง ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2524: 10)

1. วิธีการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครูกระทำได้โดย

- ดำเนินการให้มีการออกกฎหมายควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู
- กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำสุดสำหรับวิชาชีพครู เพื่อคัดเลือกนักเรียนและผู้ที่มีคุณสมบัติหรือผ่านการทดสอบตรงตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้เข้าสู่วิชาชีพครู
- ให้คุรุสภาทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางประสานงานกับหน่วยวิชาชีพครูและหน่วยผลิตครู
- แสวงหามาตรการในการที่จะลดปริมาณครูผู้สอนสมรรถภาพซึ่งอาจจะทำได้ด้วยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยกำหนดความถี่ถือใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เท่านั้นจึงจะเป็นครูได้
- วิธีการรับรองวิทยฐานะจากสถาบันวิชาชีพครู เป็นมาตรการหนึ่งซึ่งจะเป็นหลักประกันได้ว่าฝ่ายผลิต ผลิตครูได้ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานที่คุรุสภากำหนดหรือไม่

- กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูใช้ความรู้ความสามารถได้ตรงกับสาขาวิชาและระดับที่เล่าเรียนมา
- กำหนดมาตรฐานจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู
- พัก หรือ เพิกถอนใบอนุญาตกรณีที่ครูประพฤติผิดจรรยาบรรณ

2. วิธีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูกระทำได้โดย

- ประสานงานฝึกอบรมครูประจำการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในวิชาชีพครู
- จัดบริการทางวิชาการและวิจัยเกี่ยวกับวิชาชีพครู
- จัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับวิชาชีพครู
- จัดทำศูนย์ข่าวสารเกี่ยวกับวิชาชีพครู จัดทำประกาศรับสมัครงานใหม่แก่ครู
- ส่งเสริมมาตรฐานจรรยาบรรณครูให้สูงขึ้น
- ส่งเสริมให้ครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงทัดเทียมหรือสูงกว่าวิชาชีพอื่น ๆ
- แสวงหาแนวทางเพื่อจัดองค์กรในการดำเนินงานมาตรฐานวิชาชีพครูให้กระจายออกไปในระดับเขตและจังหวัด เพื่อเอื้อเพื่อคอกครู จำนวน 5 แสนคน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2524: 10)

นับตั้งแต่คุรุสภาได้จัดตั้งแผนกมาตรฐานวิชาชีพครูในปี 2520 ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น หน่วยงานนี้ได้ดำเนินงานขั้นเตรียมการในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูมาโดยตลอด คาดว่าการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้ทัดเทียมกับวิชาชีพชั้นสูงอื่น ๆ ครูจะได้รับการประโยชน์ดังนี้

1. ครูจะได้รับการคุ้มครองจากสถาบันวิชาชีพคู่กันสิทธิทางวิชาชีพ
2. ป้องกันมิให้บุคคลที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมเข้าสู่อาชีพครู
3. สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู
4. ครูได้รับการยกย่องจากสังคม เพราะเป็นวิชาชีพชั้นสูงทัดเทียมวิชาชีพชั้นสูงอื่น ๆ

5. ครูที่ได้รับใบอนุญาตมีการพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อประสิทธิภาพในการสอน
6. ครูได้สอนตรงตามสาขาวิชาและระดับการศึกษา
7. สรรางหลักประกันให้ผู้นปกครองนักเรียนว่าจะได้ครูที่มีฝีมือ (บุญเหลือ พูลทอง 2525: 34)

จะเห็นได้ว่า ครูสภาเป็นหน่วยงานที่มีนโยบายและทิศทางที่แน่นอนในการยกระดับวิชาชีพครูโดยตรง ซึ่งการยกระดับวิชาชีพครูนั้นได้ดำเนินการทั้งด้านการควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู โดยมุ่งยกระดับทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งกำหนดให้มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูตลอดจนการพัฒนาความรู้ความสามารถของครูให้สูงขึ้น อย่างไรก็ตามงานที่ครูสภากำลังดำเนินการอยู่นั้นก็ไม่อาจจะรับผิดชอบต่อครูทั่วประเทศได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ จึงจำเป็นที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญต่อการยกระดับวิชาชีพครูร่วมกันอย่างแท้จริง วิชาชีพครูจึงจะสามารถจัดเป็นวิชาชีพชั้นสูงเท่าเทียมกับวิชาชีพชั้นสูงอื่น ๆ ได้

การยกระดับวิชาชีพครูในต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา (สำนักงานเลขาธิการครูสภา 2522: 30 - 51)

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีการยกระดับวิชาชีพครูมาเป็นเวลานาน สหรัฐอเมริกาเริ่มมีการออกใบประกาศนียบัตรวิชาชีพครูมานานหลายร้อยปี ครั้งแรกผู้ออกใบอนุญาตนี้คือ Bishop ข้าหลวงใหญ่ ต่อมากฎหมายให้อ่านาจท้องถิ่นเป็นผู้อนุญาตระยะแรกมีเพียงบางรัฐต่อมาให้ขยายไปทั่วประเทศ

สหรัฐอเมริกามีสถาบันผู้ประกอบอาชีพครูแห่งชาติ (National Council for Accreditation of Teacher Education) ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อปี 1954 ทำหน้าที่ในการรับรองการศึกษาวิชาชีพครู รับรองหลักสูตรของสถาบันผลิตครูและเมื่อสถาบันใดที่ NCATE รับรองจะได้รับ Teacher Certificate ในสาขานั้น ๆ เลย ทั้งนี้รัฐต่าง ๆ จะเป็นผู้กำหนดคุณสมบัติและมาตรฐานของครูแตกต่างกันไป เช่น โรงเรียนมัธยม

ทางบ้านเหนือของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดว่า ครูจะต้องมีความรู้ขั้นต่ำปริญญาตรีจากสถาบันที่กำหนดให้เป็นที่ยอมรับ มีวิชาที่ฝึกสอนตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด รัฐอาสา กำหนดคุณสมบัติว่าครูจะต้องเป็นพลเมืองของประเทศมีอายุตั้งแต่ 16 - 25 ปี การศึกษาปริญญาตรี หรือสูงกว่าและมีใบรับรองคะแนนของวิทยาลัย อาสา จะเห็นได้ว่าหน้าที่สำคัญของ NCATE ก็คือ การทำให้ครูต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูก่อนทำการสอนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

องค์กรครูในอเมริกามีมากมาย แต่ที่ใหญ่และสำคัญมีชื่อย่อว่า AFT (The American Federation of Teachers) ร่วมกับ (American Federation of Labor - Congress of Industrial Organization) และ NEA (National Education Association)

AFT สมาชิกของ AFT เป็นครูในโรงเรียนรัฐบาลทั่ว ๆ ไป ยกเว้นผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลทางการศึกษาซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลโดยให้ความเห็นว่า ความเป็นประชาธิปไตยจะไม่มีอยู่ในสมาคมการศึกษา ถ้ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลอยู่ด้วย เพราะครูจะไม่กล้าแสดงความเห็นขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่เหล่านี้

NEA บริหารงานโดยสมัชชาใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของสมาชิกจำนวน 8,000 คน บริหารงานโดยผ่านคณะกรรมการที่มีชื่อเรียกว่า Board Directors และยังมีคณะกรรมการอีก 2 คณะ ช่วย Board of Directors ทำงานคือ Board of Trustees และ Executive Committee นอกจากนี้ NEA ยังมีคณะกรรมการซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานเฉพาะเรื่องอีก 25 คณะ และหน่วยงานเฉพาะเรื่องอีก 54 หน่วยงาน สมาชิกของ NEA คือบุคคลที่ทำงานเกี่ยวกับการศึกษา และผู้มีความสนใจสนับสนุนในกิจการทางการศึกษา สามารถเป็นสมาชิกของ NEA ได้

การบรรจุครูในสหรัฐอเมริกา ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายคือ

1. สถาบันฝึกหัดครู เป็นผู้เสนอแนะเกี่ยวกับผู้ขอใบอนุญาตทำการสอนเฉพาะวิชาที่ได้รับการศึกษา มา และจะต้องมีสมรรถภาพในค่านั่น ๆ จริง

2. ส่วนการศึกษาที่เป็นผู้ใช้ครู จะต้องบรรจุครูให้สอนตรงตามหมวดวิชาที่ศึกษามาและมีหลักฐานว่า มีความสามารถในวิชานั้นจริง
3. หน่วยงานที่รับรองมาตรฐานวิชาชีพครู และหน่วยงานการศึกษาของรัฐ จะควบคุมดูแลให้สถาบันฝึกหัดครูรับรองได้ว่า ผู้สมัครครูตามความเป็นจริง และให้โรงเรียนมอบหมายงานให้ครูตรงกับความสามารถของเขา
4. สมาคมวิชาชีพครูจะต้องเอาใจใส่ระวางการใช้ครูให้ครูได้ปฏิบัติงานตามความสามารถและตามสัญญาการจ้าง
5. ตัวครูเองจะต้องรับงานสอนตามกลุ่มวิชาที่ตนได้รับการศึกษามา และต้องแน่ใจว่าจะทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดี

การใช้หลักสูตรของสถาบัน ผู้ที่ผ่านการ ศึกษาจากสถาบันผลิตครูซึ่งได้รับการรับรองมาตรฐานแล้ว ก็สามารถได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพโดยไม่ต้องผ่านการทดสอบอีก

ประเทศอังกฤษ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ม.ป.ป.: 94)

ในประเทศอังกฤษมีครูมากกว่า 643,000 คน ครูส่วนมากจะต้องมีประกาศนียบัตร ซึ่งออกให้โดยทบวงการศึกษาของรัฐ เงินเดือนครูจะมีอัตราเงินเดือนแห่งชาติ กำหนดไว้และให้เงินเดือนครูตามวุฒิ ความรับผิดชอบและประสบการณ์ และครูทุกคนจะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

ในประเทศอังกฤษมีศูนย์กลางครูซึ่งสามารถพบปะสังสรรค์กัน เพื่อการทำความรู้จักและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ศูนย์ดังกล่าวมีมากกว่า 600 แห่ง แต่ละแห่งจะกำหนดกิจกรรมของศูนย์ในรูปแบบต่าง ๆ กัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นนั้น ๆ รวมทั้งประโยชน์ของสมาชิกครูในท้องถิ่นด้วย

ประเทศออสเตรเลีย (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ม.ป.ป.: 102)

ในประเทศออสเตรเลียมีคณะกรรมการวิชาชีพครูทางการศึกษา (The Board of teacher Education Queensland) คณะกรรมการทำหน้าที่ปรึกษาหารือและออกเยี่ยมเยียนสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดโปรแกรมเพื่อพัฒนาครูและการศึกษาให้เจริญก้าวหน้า คณะกรรมการประกอบด้วย คณะรัฐมนตรี อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ผู้แทนครูจากสถาบันฝึกหัดครู อาจารย์ใหญ่ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

หน้าที่ของคณะกรรมการจะรับผิดชอบต่อกระทรวงศึกษาธิการในเรื่องการศึกษาต่อเนื่องของครู การรับรองการศึกษาของครู พิจารณาหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับครู พิจารณาหาวิธีการเพื่อที่จะส่งเสริมครูทั้งในและนอกประจำการ

กำหนดให้มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ โดยแบ่งออกเป็นสาขาวิชาต่าง ๆ ตามที่ได้ศึกษามา ใบอนุญาตจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ แบบชั่วคราว และแบบถาวร นอกจากนั้นมีข้อกำหนดว่า ระหว่างทำการสอนครูจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมอยู่เสมออีกทั้งต้องปฏิบัติงานและปรับตัวให้เข้ากับระบบการศึกษาของรัฐ

ประเทศญี่ปุ่น (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2526: 69 - 72)

ญี่ปุ่นจัดการศึกษาฝึกหัดครูเป็นระดับอุดมศึกษา กำหนดให้ครูทุกคนต้องผ่านการศึกษาจากมหาวิทยาลัยก่อน และผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพครูอยู่เสมอ

ในปี 1962 ได้จัดตั้งสภาการฝึกหัดครู (Council of Teachers Training) เพื่อควบคุมและกำหนดมาตรฐานของครู และรัฐเป็นผู้กำหนดจำนวนหน่วยกิตตามรายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย

นอกจากนั้น ประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดเกี่ยวกับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู (Teacher Certification) ให้กับผู้ที่จะเป็นครูซึ่งได้ศึกษาตามรายวิชาต่าง ๆ และหน่วยกิตที่รัฐกำหนดไว้ ลักษณะของใบอนุญาตจะแบ่งออกเป็นแบบถาวร และแบบชั่วคราว

ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ประกาศนียบัตรครู โรงเรียนอนุบาล ประกาศนียบัตรครู
โรงเรียนประถม และประกาศนียบัตรครู โรงเรียนมัธยม นอกจากนั้นใบอนุญาตยังมีการ
แบ่งออกเป็น ใบอนุญาตเกรด 1 และใบอนุญาตเกรด 2

หลักเกณฑ์ในการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพของประเทศไทยนั้น ใ้กว้างไว้ว่า
เมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตรครูจะได้รับใบอนุญาตชั่วคราว ปีแรกที่เข้าประกอบวิชาชีพครู
จะต้องทดลองปฏิบัติงาน 1 ปี และถ้าผลการปฏิบัติงานเป็นที่น่าพอใจ จะได้รับใบอนุญาต
ถาวร โดยมีเงื่อนไขว่าระหว่างทำการสอนจะต้องเข้าฝึกอบรมเสมอหรือศึกษาเพิ่มเติม
โดยมีรัฐบาลกลางและองค์การบริหารส่วนจังหวัดออกค่าใช้จ่ายให้

การย้ายไปสอนยังสถานที่อื่น ครูจากจังหวัดที่ย้ายไปสอนอีกจังหวัดหนึ่งจะต้อง
สอนเพื่อรับใบประกาศนียบัตร อนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยมีกระทรวงศึกษาธิการ และ
สำนักงานศึกษาจังหวัดเป็นผู้จัดสอบ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2526: 69 - 72)

ประเทศเกาหลีใต้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ม.ป.ป.: 110)

ในประเทศเกาหลีใต้ผู้ที่เป็นครูจะต้องผ่านการศึกษามาจากสถาบันผลิตครูในระดับ
อุดมศึกษาก่อน และผ่านการฝึกฝนวิชาชีพครูอยู่ตลอดเวลา มีการจัดอบรมทั้งส่วนกลาง
และส่วนจังหวัด และรัฐเป็นผู้กำหนดจำนวนหน่วยกิตตามรายวิชาต่าง ๆ เมื่อศึกษาครบ
หลักสูตร รัฐจะเป็นผู้ออกประกาศนียบัตรอนุญาตวิชาชีพครูให้

ประกาศนียบัตรอนุญาตวิชาชีพครูนั้น จะแบ่งออกเป็น 3 ระดับ เช่นเดียวกับ
กับประเทศไทย คือ ประกาศนียบัตรครูโรงเรียนอนุบาล ประกาศนียบัตรครูโรงเรียน
ประถมศึกษา และประกาศนียบัตรครูโรงเรียนมัธยมศึกษา นอกจากนั้นยังมีข้อกำหนด
เพื่อควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู ดังนี้

1. ช่วงปีแรกที่เข้าประกอบวิชาชีพครู ครูต้องทดลองปฏิบัติงานเป็นเวลา
1 ปี ถ้าผลเป็นที่น่าพอใจ และเข้าเกณฑ์มาตรฐาน
2. เมื่อมีผลงานที่มีประสิทธิภาพตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จะได้รับประกาศ-
นียบัตรครูฉบับถาวร

นอกเหนือจากนั้นรัฐยังได้กำหนดเงื่อนไขให้ครูเข้ารับการอบรม หรือศึกษาเพิ่มเติมอยู่เสมอในระหว่างที่ทำการสอน โดยรัฐบาลกลาง และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

ถ้าครูย้ายไปสอนอีกจังหวัดหนึ่งจะต้องสอบได้ผ่านข้อสอบของจังหวัดนั้น จึงจะได้รับใบประกาศนียบัตรอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพครูในจังหวัดนั้น ๆ ได้

จะเห็นได้ว่าประเทศเกาหลีได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการยกระดับวิชาชีพครูคล้ายกับประเทศญี่ปุ่นมาก และทั้งสองประเทศยังเน้นเรื่องการฝึกอบรมเพื่อให้ครูมีประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญ

การยกระดับวิชาชีพครูของประเทศต่าง ๆ ข้างต้น ถ้าพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า ทุกประเทศได้มีการกำหนดเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ซึ่งสมาคมวิชาชีพครูระดับประเทศจะทำหน้าที่ควบคุมเกี่ยวกับกรออกใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาต ตลอดจนการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูให้ทันสมัยอยู่เสมอตลอดเวลา นอกจากนั้นบางประเทศก็ได้มีการกำหนดให้ครูมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเฉพาะท้องถิ่นเมื่อครูโยกย้ายไปสอนยังท้องถิ่นอื่นก็ต้องสอบใหม่เพื่อรับใบอนุญาตให้สอนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ นับว่าเป็นมาตรการที่รัดกุม ทำให้วิชาชีพครูมีมาตรฐานอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 4 คุณลักษณะและเกณฑ์มาตรฐานของครู

ลักษณะและคุณสมบัติของครูที่ดี

พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 โดยแก้ไขเพิ่มเติมครั้งหลังสุด ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2523 ได้กำหนดลักษณะของครูไว้ว่า ครูต้องมีจรรยา และมารยาทอันดีงามและอยู่ในวินัยตามระเบียบประเพณีของครูตามที่คุรุสภาได้วางไว้ และตามระเบียบของสถานศึกษาที่ตนมีหน้าที่ทำการสอน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2526: 7)

ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณและประเพณีครู พ.ศ. 2526 มีข้อกำหนดค
 ดังต่อไปนี้

1. เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
 ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
2. ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น
3. ตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่
 อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้
4. รักษาชื่อเสียงของตนมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามประพฤติการ
 ใด ๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของครู
5. ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษาและปฏิบัติ
 ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแผน
 ของสถานศึกษา
6. ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่บิดเบือนและบิดบังอำพราง ไม่นำหรือยอมให้
 นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ
7. ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการโดยไม่นำผลงานของผู้ใดมาแอบอ้างเป็นผล
 งานของตน และไม่เบียดบังใช้แรงงานหรือนำผลงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน
8. ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยง-
 ธรรม ไม่แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเอง หรือผู้อื่นโดยมิชอบ
9. สุภาพเรียบร้อย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ รักษาความลับของ
 ศิษย์ ของผู้ร่วมงานและของสถานศึกษา
10. รักษาความสัมพันธ์ระหว่างครูและช่วยเหลือกันในหน้าที่การงาน
 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2526: 1-2)

นอกจากนั้นบุคคลสำคัญต่าง ๆ ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ไว้มากมา
 ยังจะยกมากล่าวพอสังเขปต่อไปนี้

บุญดิน อัครถาวร (2524: 28) กล่าวว่า คุณลักษณะของครูที่ดีอย่างน้อย
ควรมี 3 ประการ คือ

1. ครูต้องเป็นผู้มีความรู้ คือมีทั้งความรู้ในเนื้อหาวิชา ซึ่งจะต้องสั่งสม
เพิ่มพูนอยู่เสมอและมีปัญญา
2. ครูควรเป็นผู้เปี่ยมไปด้วยคุณธรรม และวัฒนธรรมมีสุคตินิยม
3. ครูควรเป็นผู้สามารถในกลวิธีสอน สามารถถ่ายทอดความรู้แนะวิถีทาง
แห่งปัญญา และอบรมชักนำเด็กไปสู่หนทางอันค้ำงาม

ในทางพระพุทธศาสนา เจื้อ สตะเวทิน (2516: 13 - 15) ใ้รวบรวม
คุณสมบัติของครูผู้สอนไว้ 7 ประการ คือ

1. ปิโย คือ ทำคนให้เป็นที่รัก
2. ครุ คือ ทำคนให้เป็นที่เคารพ
3. ภาวนีโย คือ วางคนให้หน้าสรรเสริญ
4. วฑูตา คือ หนักแน่น
5. วจนุกฺขโม คือ รับฟังคำทักท้วงของผู้อื่น
6. คมฺภีร กตุตา คือ สอนด้วยความสุซุมลึกซึ้ง
7. โนญฺฐาเน นิโยชเย คือ ไม่แนะนำในทางไม่ควร

ก้อ สวัสดิพิพาณิชย์ (2513: 40 - 46) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติที่ดีของครูไว้
ดังนี้

1. ครูต้องรักเด็ก เข้าใจเด็ก และเห็นอกเห็นใจเด็ก
2. ครูต้องมีความรู้ในวิชาที่ตนสอนอย่างลึกซึ้ง ต้องค้นคว้าเพิ่มเติมให้มี
ความรู้มากพอที่จะอธิบายให้คนมีพื้นฐานต่าง ๆ กันรู้เรื่อง
3. ครูต้องสามารถจัดหลักสูตร หรือบทเรียนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของ
เด็กได้
4. ครูต้องเชี่ยวชาญในการสอนวิชาประเภทต่าง ๆ

5. ครูต้องเอาใจใส่ต่อเด็กทั้งตัว คือ นอกจากการเรียนแล้ว ครูที่คิต้องดูแลทั้งด้านสุขภาพ อารมณ์ และการสังคมของเด็กด้วย

6. ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กในด้านวัฒนธรรม คีลธรรม กิจนิสัย สุขนิสัย และอุปนิสัย

บรรจง ชูสกุลชาติ (2521: 49 - 50) กล่าวถึงคุณลักษณะของครูว่า ครูที่จะมีวิญญาณเป็นครูนั้นจะต้องประกอบด้วย 3 ภูมิ คือ

1. ภูมิรู้ ครูที่จะมีวิญญาณแห่งความเป็นครูต้องมีภูมิรู้ คือต้องรู้แจ้งในเรื่องของตนเอง และรู้จริงในเรื่องของผู้อื่น รู้ตลอดในเรื่องของสิ่งแวดล้อมทั่ว รู้ทั่วรู้ดี และมีความลึกซึ้งในเรื่องของวิชาชีพ

2. ภูมิธรรม คือต้องมีใจใฝ่ธรรม ใฝ่ในความคิด ความงาม และความจริง ต้องเป็นผู้ที่ละเอียดรอบคอบความซื่อ กลัวต่อการกระทำบาป หรือมีหิริ โอตคัปปะ ลดละความเห็นแก่ตัวลงไปให้มากที่สุด และพยายามลดลงเรื่อย ๆ ไปจนเกือบถึงศูนย์

3. ภูมิฐาน คือต้องสร้างฐานแห่งปัจจัยจำเป็นสี่ประการในชีวิตตามควร แห่งอัครภาวะ ไคแก่ มีการกินคืออยู่ที่พอควร มีที่อยู่หลับนอนเป็นหลักฐาน รักษาสุขภาพทั้งทางกาย และทางใจให้มั่นคง และมีการแต่งกายให้เหมาะสมกับฐานะ กาลเทศะ

ภิญโญ สาธร (2523: 245) กล่าวถึงคุณลักษณะของครูว่า ถ้าครูตื่นตัวอยู่เสมอ รู้จักตนเอง รู้จักนักเรียน รู้จักโรงเรียนและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนแล้ว ครูจะเป็นครูที่แท้จริง การศึกษาของชาติก็จะอยู่ในมือที่เชื่อถือได้ ลูกหลานไทยจะก้าวหน้าไปอีกไกล

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2527: 10) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูว่า

บทบาทหน้าที่ของครูสำหรับอนาคตนั้นต้องเป็นบทบาทที่ซับซ้อน มิใช่เป็นเพียงผู้สอนและถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ หากต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำทางความคิด และการแก้ปัญหาเป็นแบบอย่างของความสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองกับความเปลี่ยนแปลงและสภาพการณ์ต่าง ๆ มีโลกทรรศน์กว้าง มีความยืดหยุ่นคล่องตัว ทันสมัยและมีคุณธรรมจรรยาที่เหมาะสมกับวิชาชีพครูและการพัฒนาประเทศ

ผลการสัมมนาเรื่อง แนวทางการปฏิรูปการฝึกหัดครูไทยของคณะอนุกรรมการ
ปฏิรูปการฝึกหัดครู (2526: 14) ได้สรุปลักษณะของครูที่พึงประสงค์ไว้ 3 ประการ
ดังนี้

1. มีความเป็นครู คือทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักเมตตาปราณีเด็ก
วิชาอาชีพครู ใฝ่รู้ โลกทัศน์กว้าง รับผิดชอบหน้าที่ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง
มีวุฒิภาวะ ยุติธรรม มีชีวิตที่สงบและเรียบง่าย มีบทบาทในการช่วยเหลือชุมชนมากขึ้น
2. มีความรู้ดีในด้านต่อไปนี้
 - วิชาเฉพาะอย่างลึกซึ้งเหมาะสมกับระดับการศึกษาที่สอน
 - วิชาชีพครูวิทยาการจัดการ จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการเรียน
การสอน การวิจัย การประเมินผล
 - ความรู้ทั่วไป โดยเฉพาะเรื่องส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และ
การอนุรักษ์ธรรมชาติ
3. มีความสามารถ ในวิธีการสอน วิธีการอบรม และการพัฒนาการเป็น
ผู้นำ ผู้ตาม และผู้ประสานงานที่ดี โดยได้รับการฝึกปฏิบัติเหมาะสมจนเกิดทักษะ

จากการประมวลคุณลักษณะของครูจากความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ นั้น พอสรุป
ได้ว่า บุคคลต่าง ๆ มีความคาดหวังที่จะให้ครูมีคุณลักษณะที่ดีพร้อมทุกด้านนับตั้งแต่ด้าน
คุณธรรมของความเป็นครู ด้านความรู้ความสามารถตลอดจนด้านทักษะและกลวิธีในการ
อบรมสั่งสอนนักเรียน การที่จะสามารถให้ครูดำรงคุณลักษณะดังกล่าวได้นั้น นอกจากครู
จะต้องใช้ความพยายามอย่างสูงในการพัฒนาตนเองแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับครูทุกฝ่ายก็จะ
ต้องประสานนโยบายเพื่อที่จะหามาตรการในการพัฒนาครูอยู่ตลอดเวลา

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูนี้ ได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครู
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์มาตรฐานของครู
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับวิชาชีพครู

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครู

กรมการฝึกหัดครู (2518: 80) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดีจากกลุ่มตัวอย่าง 6 ประเภท คือ นักเรียน ผู้ปกครอง ครูศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยสรุปลักษณะของครูที่ดีได้ดังนี้

1. มีคุณธรรมและความประพฤติดี
2. มีความรู้ด้านวิชาการ มีความรู้หลักสูตรที่สอน การแนะแนวและการปกครอง
3. ชอบค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ มาสอน
4. มีความยุติธรรม
5. มีบุคลิกลักษณะดี
6. แต่งกายสุภาพ สะอาด เหมาะสม
7. ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่
8. มีสุขภาพทางกายและจิต
9. มีมนุษยสัมพันธ์ดี

วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2518: 123) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของครูที่สังคมต้องการ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูไม่ควรเล่นการพนัน ครูควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนตลอดเวลา วางตัวเป็นกันเองกับนักเรียน มีมารยาทเรียบร้อย ครูจะต้องมีความรู้วิชาอื่น ๆ นอกเหนือจากวิชาที่สอน ในด้านการสอน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบครูที่สอนให้เด็กเข้าใจ และสนใจสอน

โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูควรเข้มงวดกวดขันไม่ปล่อยปละละเลย
 ต่อการที่นักเรียนทำผิดระเบียบ ครูควรให้ความสนิทสนมกับเด็ก ให้คำแนะนำ
 ช่วยเหลือเมื่อเด็กประสบปัญหา ครูควรมีเสียงพูดชัดเจนน แจ่มใส แต่งกายเรียบร้อย
 ใช้คำพูดไพเราะ ควรมีอารมณ์ขันเป็นบางโอกาส มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ
 และมีลักษณะเป็นผู้นำ

เจดีย์ว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ (2520: 363 - 367) ได้ทำการ
 วิจัยเรื่องลักษณะของครูที่ดี ผลการวิจัยสรุปว่า ครูที่ดีจะต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. ความสำคัญของครูอยู่ที่บทบาทและการสอน และประพฤติตนเป็นแบบ
 อย่างที่ดี
2. ครูที่มีคนไม่ชอบมากที่สุด คือครูที่ขาดความรับผิดชอบ เจ้าอารมณ์
 ขาดความยุติธรรม เห็นแก่ตัวและประจบสอพลอ
3. ครูที่มีคนชอบมากที่สุด คือครูที่ตั้งใจสอน เข้าใจนักเรียน และ
 เป็นกันเอง มีความยุติธรรม ตรงต่อเวลา มีความเสียสละ และมีเมตตาธรรม
4. ลักษณะของครูที่ดี สามารถเรียงลำดับตามความสำคัญได้ ดังนี้
 - 4.1 มีคุณธรรมและประพฤติกดี
 - 4.2 การ เป็นพลเมืองที่ดี
 - 4.3 มีความสามารถในการอบรม แนะนำ และปกครอง
 - 4.4 มีความสามารถในการสอนดี
 - 4.5 มีมนุษยสัมพันธ์ดี
 - 4.6 มีบุคลิกลักษณะเหมาะสมกับอาชีพครู
 - 4.7 มีสุขภาพทางกายและจิตที่สมบูรณ์
 - 4.8 มีความรู้ด้านวิชาการดี

วันดี วุฒิภค (2522: 68) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะ
 ของครูอนุบาลในทัศนะของครูใหญ่ ครู และผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการ
 วิจัยพบว่า คุณลักษณะที่จำเป็นมากสำหรับครูอนุบาลมีดังต่อไปนี้

1. ต้องรู้จักการจัดห้องเรียนให้มีสภาพสนองต่อความต้องการของนักเรียน ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และภาษา
2. ใช้ภาษาชัดเจน พูดจาสุภาพเรียบร้อย ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับนักเรียน
3. ให้ความสนิทสนมแก่นักเรียน รักและเมตตาแก่นักเรียนโดยทั่วหน้า
4. มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู
5. ให้เกียรติครูด้วยกัน
6. รักษาความลับของนักเรียน ผู้ปกครอง และเพื่อนร่วมงาน
7. มีความรับผิดชอบ และเอาใจใส่ในงานของตน
8. มีความซื่อสัตย์สุจริต และยุติธรรม

จารึก นนทวาดี (2524: 70 - 73) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง เกณฑ์การคัดเลือกครูประถมศึกษาคีเค่น พบว่า ความเห็นของผู้อำนวยการประถมศึกษา จังหวัด 62 คน และครูวิชาการ กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ 80 คน ที่มีต่อคุณลักษณะของครูคีเค่น สามารถนำไปจัดเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการคัดเลือกครูประถมศึกษาคีเค่นได้ รวม 101 ข้อ แยกเป็นหมวดต่าง ๆ เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ และการบริหาร ด้านคุณลักษณะเฉพาะตัวครู ด้านธุรการและการพัฒนา

น้อย อัฐธรรมรัตน์ (2525: 53 - 56) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบระหว่างคุณสมบัติของครูที่โรงเรียนประถมศึกษาต้องการกับคุณสมบัติของครูประจำการวุฒิปริญญาตรี พบว่า คุณสมบัติของครูที่โรงเรียนประถมศึกษาต้องการมีดังต่อไปนี้

1. ด้านการดูแลปกครองช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง
2. ด้านวิชาการ การสอน บุคลิกลักษณะและอุปนิสัยการเป็นครู ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมากที่สุด
3. ด้านการเป็นพลเมืองดี ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นบางเรื่องอยู่ในระดับมากที่สุด คือ เรื่องการพิจารณาและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา

สำหรับในต่างประเทศ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครูมี ดังต่อไปนี้

เบ็ค (Beck, 1967: 127 - 128) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูในสายตา
ของนักเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่าคุณลักษณะของครูสรุปได้ 5 ประการ ดังนี้

1. มีความรักและความเอาใจใส่ต่อนักเรียน
2. มีความรู้ให้แก่นักเรียน คือ สามารถช่วยเหลือนักเรียนในด้านความรู้
และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. มีระเบียบวินัย สามารถควบคุมบรรยากาศของชั้นเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี
4. ส่งเสริมให้กำลังใจนักเรียน มีความสนใจและกระตือรือร้นต่อการเรียน
5. มีคุณสมบัติในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงวิธีสอนให้ดีขึ้น

เฮนจัม (Henjum 1969: 143 - 147) ได้สำรวจความคิดเห็นของ
นักศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ต้องการเมื่อปี 1969 ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูที่
ต้องการต้องมีลักษณะดังนี้ คือ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ รู้จักแสดงออก มีสัมพันธภาพอันดี
มีความรู้และความกระตือรือร้นดี

ไรอันส์ และคณะ (Ryans et al. 1970: 82) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะ
ของครู โดยแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 5 ด้าน สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ด้านพฤติกรรมในชั้นเรียน พบว่า ครูที่ดีมีลักษณะ 3 ประการ คือ ให้ความ
อบอุ่นมีความเข้าใจและมีความเป็นมิตร มีความรับผิดชอบทำงานอย่างมีระบบแบบแผน
มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. ด้านทัศนคติ พบว่า ครูที่ดีจะต้องสนใจในความคิดเห็นของนักเรียน สนใจ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในชั้นเรียน สนใจความคิดเห็นของผู้บริหาร
และผู้อื่น
3. ด้านทัศนคติต่อการศึกษา ครูที่ดีถือเอานักเรียนเป็นศูนย์กลาง

4. ด้านความสามารถทางภาษา ครูที่คิ่้นนั้นมีความเข้าใจภาษาพูด และพูดได้
อย่างคิ่
5. ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ ครูที่คิ่จะค้องมีอารมณ์มั่นคงสม่ำเสมอ และ
ปรับคิ่ได้คิ่

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์มาตรฐานของครู

แพรวพรรณ คีอาษา (2518: 78 - 81) คีทำการคิษา
วิจัยเรื่อง ความคิเห็นของผู้บริหารการคิษาในจังหวัดอุครคิถ์ เกี่ยวกั้กับขอบเขต
หน้าทึ่ และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมคิษา พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มื้ความคิเห็นว่

1. ในคาน้ความรู้ ครูจะค้องมื้ความรอบรู้ โดยเฉพา่ลักษณะคิอง
สร้างพ้ันฐานทางภาษาไทย การสงวนทรพียากรธรรมชาติ บั้ญหาสังคมและลั้แวกล้อม
ในบั้จจุบั้น ครูควรมื้ความรู้เกี่ยวกั้กับจุดมุ่งหมายของการคิษา เนื้อหาสาระของหลักสูตร
การใช้หลักสูตร ประมวลการสอน การทำบั้นทึ่กการสอน การสร้างแรงจูงใจในการ
เรียน จิตวิทยาสำหรับค็็ก

2. ทักษะของครู ครูจะค้องมื้การเตรียมการสอน การทำบั้นทึ่กการสอน
การพูดอย่างชัดเจนน การจูงใจให้นักเรียนสนใจการเรียน การสอนจากลั้ที่รู้ไปยังลั้ที่
มื้รู้ สร้างบรรยากาศให้บั้นกันเองกับผู้เรียน

3. ทักษะคิของครู ครูควรมื้ความเสี่ยสละ ประหัยคิ เห็นอกเห็นใจ
ผู้อื่น มื้อารมณ์ขัน มื้ความเป็นกันเองกับผู้อื่น จริ่งใจ เข้าใจในคิตัวเอง

4. หน้าทึ่การงานของครู ครูควรมื้ความร่วมมื้ในการแข่งชันกั้ทำ
ระหว่่างกลุ่มโรงเรียน การอบรมความประพฤตินักเรียนทุกเข้า การดูแลความประพฤติ
นักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน การรักษาคความลับของนักเรียน และเพื่อนร่วมงาน
การทำระเบียบสะสม การทำสมุครายงานประจำคิวันนักเรียน การทำบั้คิรสุขภาพของ
นักเรียน

สุวรรณา เนตยากร (2519: 34 - 35) คีทำการคิษา
วิจัยเรื่อง ความคิเห็นของนักเรียน และผู้ปกครองเกี่ยวกั้กับขอบเขตหน้าทึ่และ

ลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา ขอบเขตหน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัศึกษามี ดังนี้

1. ความรู้วิชาสามัญที่จำเป็นมาก คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา ครูควรรู้ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
2. ความรู้วิชาครู กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าวิชาครูเป็นวิชาจำเป็นมากสำหรับครู คือ ความรู้ในด้านหลักสูตร วิธีสอน หลักการวัดผล และประเมินผล วิธีการสร้างอุปกรณ์การศึกษา หลักจิตวิทยาและการแนะแนว ตลอดจนวิธีประเมินผลตนเอง
3. การสอน ครูควรใช้การสอนแบบยึดตัวนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อความหมาย และการควบคุมชั้นเรียนได้
4. ลักษณะที่พึงปรารถนา ครูควรมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายสุภาพ และพุดจาสุภาพ รู้จักควบคุมอารมณ์ เสียงกังพั้งค์
5. หน้าที่การงาน ครูควรมีศรัทธาในการสอน การอบรมนักเรียน และตรวจสอบคทำงานของนักเรียน

ภาควิชาประถมศึกษา (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, ภาควิชาประถมศึกษา 2521: 15 - 21) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของการสอนระดับประถมศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ว่า ครูประถมศึกษาจะต้องมีขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของการสอนตามรายงานในหมวดต่าง ๆ ดังนี้

หมวด ก. ความรู้ของครู

ความรู้วิชาสามัญ

1. รู้และสามารถเรียงความร้อยแก้ว และย่อความได้เป็นอย่างดี
2. ลักษณะและข้อบังคับของคำประพันธ์และร้อยกรองอย่างง่าย ๆ

3. ลักษณะและโครงสร้างพื้นฐานของภาษาไทย
4. อ่านทำนองเสนาะ คำประพันธ์ร้อยกรองที่มีในแบบเรียนใดทุกชนิด
5. ใช้ภาษาไทยได้ดีทั้งการ ฟัง พูด อ่าน และเขียน
6. วิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
7. เรื่องเกี่ยวกับนิเวศศึกษา
8. ความก้าวหน้าใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์และเรื่องที่มีในแบบเรียนวิชา-
วิทยาศาสตร์อย่างละเอียด
9. ความรู้เกี่ยวกับการทดลองและสาธิตทางวิทยาศาสตร์ที่จำเป็นสำหรับการ
สอนระดับประถมศึกษา
10. การคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง
11. หลักเบื้องต้นและเนื้อหาเบื้องต้นของวิชาคณิตศาสตร์
12. เกษตรกรรมเบื้องต้น
13. ระบบการปกครองของประเทศไทยและระบบการปกครองอื่น ๆ
14. จริยธรรมและพิธีการทางศาสนาในศาสนาต่าง ๆ พอสังเขป
15. ชาวและเหตุการณ์ประจำวัน
16. กฎหมายและการเมืองเบื้องต้น
17. ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมทาง
ธรรมชาติ
18. ประวัติศาสตร์ไทยตั้งแต่ดินเดิมของไทยถึงสมัยรัตนโกสินทร์
19. พลาณามัยสำหรับบุคคลและชุมชน
20. ศิลปะสำหรับครู
21. คนตรีสำหรับครู

ความรู้วิชาครู

22. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา
23. จุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระของหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาที่
คนสอน
24. ขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปสู่ขั้นที่การสอน

25. การวิเคราะห์หลักสูตรและประโยชน์ของการวิเคราะห์หลักสูตร
26. จิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กและธรรมชาติของเด็กแต่ละวัย
27. ความต้องการของเด็กแต่ละวัย
28. รู้จักเด็กและพื้นฐานทางครอบครัวของเด็ก
29. วิธีการให้รางวัลและลงโทษ
30. หลักและวิธีการแนะแนว
31. วิธีสร้างและใช้อุปกรณ์การสอน
32. ระเบียบและหลักการวัดผล
33. วิธีการวัดผลหลาย ๆ วิธี
34. วิธีเขียนข้อสอบหลาย ๆ แบบ
35. จุดมุ่งหมายของการฝึกสอน
36. บทบาทหน้าที่ของครูที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอน
37. วิธีการช่วยเหลือครูใหม่ตามความเหมาะสม

หมวด ข. ทักษะการสอนของครู

1. พูดเสียงชัดแจ่ม ฟังง่าย
2. อธิบายได้แจ่มแจ้ง
3. ตอบคำถามได้อย่างใจ เน้นตรงจุด และชัดเจน
4. ใช้ภาษาพูดที่ไพเราะ และใช้ถ้อยคำที่ผู้เรียนเข้าใจง่าย
5. พูดและเข้าใจภาษาท้องถิ่นได้บ้าง
6. พูดชมเชย ขอบใจ ขอโทษ แนะนำสั่งสอน ปลอดภัยให้กำลังใจ กระตุ้นเร้าใจให้สนใจ หรือสนุกลูกตามโอกาสอันควร
7. ใช้คำถามเพื่อให้เกิดผลหลาย ๆ แบบได้
8. พูดอย่างมีเหตุผล โน้มน้าวจิตใจให้ผู้เรียนคล้อยตามได้
9. ลายมือเป็นระเบียบ ถูกต้อง อ่านง่าย
10. ใช้กระดานดำเป็น
11. เขียนคำและใช้ภาษาเขียนที่ถูกต้องชัดเจน

12. พึงและเข้าใจคำพูดหรือเสียงต่าง ๆ ใค้อย่างชัดเจน เพื่อปฏิบัติ การไค้ฉบับไว ถูกต้องและเหมาะสม
13. สังเกตสิ่งแวดลอมทั้งในและนอกห้องเรียนอันจะมีผลทั้งดีและร้ายต่อ ผู้เรียน เพื่อช่วยให้จัดการไค้เหมาะสม
14. จำชื่อนักเรียนไค้
15. วางแผนและเตรียมการสอนโดยใช้หลักการทางการศึกษาเพื่อมุ่งให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
16. เตรียมเนื้อหา ประสบการณ์การเรียน และสิ่งช่วยสอนโดยยึดความ ต้องการ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นพื้นฐาน
17. เตรียมการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
18. เตรียมการสอนให้พร้อมล่วงหน้าเสมอ
19. จัดลำดับเนื้อหาวิชาก่อนหลังไค้เหมาะสมกับลักษณะวิชา ผู้เรียนและ เหตุการณ์
20. บันทึกการสอนอย่างชัดเจน และปฏิบัติไค้จริง
21. จัดกิจกรรมในชั้นเรียนไค้หลายแบบ
22. จัดห้องเรียนแบบต่าง ๆ ไค้หลายแบบ
23. เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมล่วงหน้าและใช้ให้เกิดประโยชน์
24. รู้แหล่งวัสดุอุปกรณ์และสิ่งช่วยสอนต่าง ๆ
25. คัดแปลงวัสดุเหลือใช้ให้เป็นประโยชน์
26. เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ไค้หลายอย่าง เหมาะสมกับผู้เรียน ลักษณะวิชา และสภาพการเรียนการสอน
27. จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนไค้รู้ และเกิดความคิดอยุ้เสมอ
28. ตรวจงานอย่างมีประสิทธิภาพ
29. วาดภาพประกอบการสอนไค้
30. ใช้ความรู้ทางศิลปะและดนตรีให้เป็นประโยชน์ในการสอนไค้
31. นำนิทานมาประกอบการสอนไค้
32. ลงโทษนละให้กำลังใจไค้อย่างเหมาะสม
33. แก้ปัญหาเฉพาะหน้าไค้อย่างฉลาด

34. เปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกการทำงานร่วมกัน ความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ และการควบคุมตนเองได้
35. สอนได้หลายวิชาอย่างมีประสิทธิภาพ
36. ชำนาญในการให้งานแก่เด็กอย่างเหมาะสม
37. ใช้วิธีการและเครื่องมือหลายอย่างในการวัดผล
38. นำผลการทดสอบมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนและการช่วยเหลือนักเรียน
39. ช่วยผู้เรียนให้ประเมินผลตนเองได้ดียิ่งขึ้น

หมวด ค. เจตคติของครู

1. รักและศรัทธาในวิชาชีพครู
2. ชอบสอน
3. รับผิดชอบและประเมินผลตนเองเสมอ
4. ตรงต่อเวลา
5. เข้มแข็งอดทน
6. มีเหตุผล
7. ยุติธรรม
8. ขยันและกระตือรือร้นในการทำงาน
9. มีความเสียสละและเอื้อเฟื้อ
10. รู้จักควบคุมอารมณ์
11. คัดสินใจด้วยตนเอง
12. ให้เกียรติและไม่ถูกผู้อื่น
13. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
14. เห็นอกเห็นใจนักเรียนและผู้อื่น
15. ซื่อสัตย์
16. ประหยัด
17. ไม่ชอบและไม่ส่งเสริมอบายมุข
18. จริงใจต่อทุกคน

19. รู้จักกาลเทศะ
20. มีระเบียบวินัย
21. เข้าใจตนเองและพยายามเข้าใจผู้อื่น
22. มีน้ำใจเป็นนักกีฬา
23. เป็นกันเองกับนักเรียนและผู้อื่น
24. รักและหวังดีต่อเด็ก
25. มีความสามัคคี
26. กิริยาวาจาสุภาพอ่อนโยน ยิ้มง่าย
27. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
28. เลื่อมใสในศาสนา
29. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต
30. ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
31. หมั่นปรับปรุงตนเองเสมอ
32. รักษาความลับได้
33. รอบคอบ

หมวด ก. หน้าที่และงานของครู

1. ทำบัญชีเรียกชื่อ
2. ทำสมุดประจำชั้นและทะเบียนประวัตินักเรียน
3. ทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน
4. ทำรายงานผลการเรียน (ท. 2ก.)
5. สอนและเตรียมการสอน
6. ตรวจสอบงานของนักเรียน
7. ปกครองนักเรียน
8. ควบคุมชั้น
9. อบรมและสั่งสอนนักเรียน
10. จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียน
11. จัดและเก็บเอกสารและอุปกรณ์การสอนเข้าเป็นหมวดหมู่

12. รู้และปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน
13. ประสานงานกับครูใหญ่ เพื่อนร่วมงาน คนงาน และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ
14. แนะนำนักเรียนและครูปกครอง
15. สอนซ่อมเสริม
16. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้
17. ตรวจสอบสุขภาพทั่วไปและการแต่งกายของนักเรียนทุกเช้า
18. ดูแลความปลอดภัยและช่วยเหลือนักเรียนเจ็บป่วย
19. ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของโรงเรียนและห้องเรียน
20. ติดต่อกับครูปกครองและชุมชน
21. ร่วมกิจกรรมของนักเรียนและชุมชน
22. เป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียนและชุมชน

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของครูดีและเกณฑ์มาตรฐานของครูข้างต้น จะเห็นได้ว่า โดยทั่วไปสังคมต้องการให้ครูเป็นผู้มีคุณลักษณะดีพร้อมทุกด้านคือ ต้องมีความรู้ทั้งวิชาสามัญ และวิชาครู มีทักษะการสอนและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพของตน มีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมสูงสมกับที่เป็นครู การที่ครูจะมีลักษณะดังกล่าวนี้ครบถ้วน นอกจากตัวครูจะต้องรู้จักปรับปรุงและพัฒนาตนเองแล้ว หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับครูจะต้องร่วมกันวางแผนเพื่อหามาตรการในการควบคุมและส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับวิชาชีพครู

นพคุณ เคนพรม (2524: 71 - 72) ศึกษาวิจัยเรื่องทัศนะของครูประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู พบว่าครูมีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยกับการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู โดยได้มีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู หรือควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครูโดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

บุญเหลือ พูลทอง (2525: 136 - 137) ศึกษาวิจัยบทบาทของคุรุสภาเกี่ยวกับการส่งเสริมด้านวิชาการ เพื่อออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูตามการรับรู้ของครูเมื่อปี 2524 พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัจจุบันวิชาชีพครูไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมเท่าที่ควร จึงควรยกระดับวิชาชีพครูให้สูงขึ้น และมีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และคุรุสภาควรปรับปรุงบทบาทให้กลมกลืนกับเป็นสถาบันวิชาชีพครูด้วยการส่งเสริมด้านวิชาการแก่ครูอย่างจริงจัง

บุญลุด คันธิยงค์ (2525: 100 - 103) ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ต่อการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูเมื่อปี 2525 พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยต่อการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู โดยการดำเนินการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และเสนอแนะว่าควรมีการปรับปรุงด้านการผลิตครู การใช้ครู และการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นแนวทางที่ถูกต้อง และเป็นที่น่าสนใจ และยอมรับของครูซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในสถานที่ต่างกัน ครูที่มีวุฒิต่างกันและครูซึ่งมีอายุราชการต่างกัน ทั้งนี้เพื่อให้ครูมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับงานการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู

จักรพันธ์ กวคกิจการ (2526: 61 - 65) ศึกษาวิจัยเรื่องทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 4 ที่มีต่อการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู เมื่อปี 2526 พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูทั้ง 7 มาตรการ ได้แก่ ด้านการใช้ครู และบุคลากรทางการศึกษาในเชิงปริมาณและคุณภาพ ด้านโครงสร้างการผลิต หลักสูตร และประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านการพัฒนาและส่งเสริมบุคลากร

ทางการศึกษา ด้านการรับนักศึกษาครู และด้านการประสานการผลิตครู และการใช้ครู โดยส่วนรวมครูเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์สูงทุกด้าน

จุไรรัตน์ วงษ์พันธ์ภักดิ์ (2527: 201-206) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ต่อการยกระดับวิชาชีพครู โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านสถานภาพในสังคมของครู ด้านการผลิตครู ด้านการใช้ครู และด้านการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า ครูที่สอนระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยต่อการยกระดับวิชาชีพครู แต่ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาที่มีความเห็นด้วยในเรื่องนี้ นอกจากนั้นยังพบว่าครูที่มีคุณวุฒิทางการศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างจากครูที่มีคุณวุฒิไม่ใช่การศึกษา และครูที่สอนในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะมีความเห็นแตกต่างจากครูที่สอนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองวิทยฐานะ ส่วนครูที่มีระยะเวลาทำงานต่ำกว่า 3 ปี, 3 - ต่ำกว่า 6 ปี และ 6 ปีขึ้นไปมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

สุรชาติ เสนาจักร (2527: 109) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูในเขตการศึกษา 1 ต่อแนวทางการยกระดับวิชาชีพครู โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู และด้านการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู พบว่าโดยส่วนรวมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูมีความเห็นด้วยกับแนวทางการยกระดับวิชาชีพครู

กุศล กลแกม (2528: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาครูกรมสามัญศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง พบว่าโดยส่วนรวมครูมีความต้องการการพัฒนาครูในระดับสูง โดยเรื่องสำคัญความต้องการสูงสุด ได้แก่ เรื่องแจ้งข่าวสารเพื่อประชาสัมพันธ์เรื่องราวต่าง ๆ ให้ครูทราบ โดยเร็ว ให้โรงเรียนจัดบริการสันทนาการให้มากยิ่งขึ้น ให้มีการนำผลการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูไปปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างแท้จริง จัดหาเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวกับงานไว้ให้ใช้อย่างเพียงพอ

เมื่อพิจารณาเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วนั้น พอสรุปได้ว่าวิชาชีพครูสามารถจัดเป็นวิชาชีพชั้นสูงได้ เพราะเป็นอาชีพสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยตรง แต่เนื่องจากสภาพปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพครู เช่น ปัญหาค่าตอบแทน การใช้ ตลอดจนปัญหาเกี่ยวกับความประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพครูมีผลกระทบต่อสถานภาพของวิชาชีพครู ทำให้สังคมบางส่วนไม่นิยมยกย่องวิชาชีพครูเท่าที่ควร ถ้าหากว่าวิชาชีพครูไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไปแล้วย่อมไม่สามารถจูงใจให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในระดับสูง เข้าสู่วิชาชีพครูได้

การที่จะยกระดับวิชาชีพครูให้มีมาตรฐานสูงจนเป็นที่นิยมยกย่องของบุคคลทั่วไปนั้น สิ่งที่จะต้องพัฒนาปรับปรุงเป็นประการแรกก็คือ จะต้องพัฒนาองค์กรวิชาชีพครูให้ทำหน้าที่ด้านการควบคุมส่งเสริมเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้ประกอบวิชาชีพครู ตลอดจนดูแลผลประโยชน์ของผู้ใช้บริการวิชาชีพอย่างแท้จริง เพื่อที่องค์กรวิชาชีพครูจะได้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่เป็นองค์กรวิชาชีพที่ใหญ่ที่สุดของครู คือสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา แต่ก็มีข้อจำกัดที่ยังไม่สามารถทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ได้ กล่าวคือ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภายังไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะควบคุมดูแลและสามารถให้คำแนะนำให้โทษผู้ประกอบวิชาชีพได้อย่างเต็มที่ เพียงแต่ในขณะนี้อยู่ในระหว่างดำเนินการ เรื่องการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ซึ่งเป็นมาตรการอันหนึ่งที่จะประกันต่อสังคมและผู้รับบริการว่าผู้ให้บริการเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะได้มาตรฐานเหมาะสมที่จะปฏิบัติวิชาชีพรวมทั้งเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าของวิชาชีพนั้น ๆ ด้วย ซึ่งวิธีการยกระดับวิชาชีพครูโดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูนี้ ได้มีผู้ศึกษาวิจัยเพื่อสอบถามความคิดเห็นจากครูอาจารย์และบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ผลปรากฏว่า ครูอาจารย์และบุคคลส่วนใหญ่สนับสนุนให้มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ทั้งนี้เมื่อพระราชบัญญัติครูฉบับใหม่มีผลบังคับใช้ มาตรการเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูก็จะเริ่มนำมาใช้กับครูทั่วไปด้วย อย่างไรก็ตามนอกจากมาตรการดังกล่าว ยังจะต้องปรับปรุงและพัฒนาด้านอื่น ๆ ให้สอดคล้องกันครบวงจรตั้งแต่ การผลิตครู การใช้ครู ตลอดจนการควบคุมส่งเสริมวิชาชีพครูเพื่อให้บุคคลต่าง ๆ ในสังคมเกิดความนิยมยกย่องในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง